

**STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
NA LATA 2021 -2030**

SPIS TREŚCI

WSTĘP	4
ZGODNOŚĆ Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI	6
CHARAKTERYSTYKA GMINY	16
Informacje ogólne	16
Struktura demograficzna mieszkańców	17
Infrastruktura społeczno- techniczna	19
Oświata	19
Opieka Zdrowotna	21
Bezpieczeństwo	23
Kultura i sport	24
Turystyka i rekreacja	29
Rynek pracy	31
Gospodarka	32
DIAGNOZA ISTNIEJĄCYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY GIŁOWICE	33
Problemy w obszarze pomocy społecznej	35
Bezrobocie	38
Problem uzależnień od substancji psychoaktywnych	39
Alkoholizm	39
Narkomania	46
Problemy osób starszych, niepełnosprawność i długotrwała choroba	47
Ubóstwo	55
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	57
Przemoc w rodzinie	59
Problemy w środowisku szkolnym	63
Używanie substancji psychoaktywnych	63
Przemoc rówieśnicza	65
Zagrożenia związane z użytkowaniem urządzeń elektronicznych i Internetu	66
Wpływ pandemii COVID-19 na życie społeczno- gospodarcze	69

ANALIZA MOCNYCH ORAZ SŁABYCH STRON, SZANS I ZAGROŻEŃ	71
CELE STRATEGICZNE I DZIAŁANIA	78
ŹRÓDŁA FINANSOWANIA.....	88
MONITORING I EWALUACJA STRATEGII.....	90
SPIS TABEL	91
SPIS RYSUNKÓW.....	92
SPIS WYKRESÓW	92
BIBLIOGRAFIA.....	94
Spis publikacji.....	94
Źródła internetowe	95

WSTĘP

Obowiązek opracowania Strategii rozwiązywania problemów społecznych wynika bezpośrednio z ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2020r., poz. 1876 z późn. zm.). Art. 17 ust. 1 pkt 1 tejże ustawy jednoznacznie wskazuje, iż do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy m.in.: *„opracowanie i realizacja gminnej Strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”*. Ponadto art. 16b ust. 2 w/w ustawy wskazuje elementy, jakie powinna zawierać strategia, tj.:

- diagnozę sytuacji społecznej,
- prognozę zmian w zakresie objętym strategią,
- cele strategiczne projektowanych zmian,
- kierunki niezbędnych działań,
- sposób realizacji Strategii oraz jej ramy finansowe,
- wskaźniki realizacji działań.

Jak zostało wspomniane powyżej, na treść i realizację Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych ma wpływ Ustawa o pomocy społecznej, ale także m.in.:

- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowywaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi;
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii;
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie;
- Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy;
- Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych;
- Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

Celem poniższej Strategii Rozwiązania Problemów Społecznych na lata 2021-2030 jest zdiagnozowanie kwestii społecznej, wyznaczenie celów strategicznych, operacyjnych i działań, których wdrożenie powinno w znaczny sposób przyczynić się do rozwiązania wielu problemów społecznych i zminimalizować skutki negatywnych zjawisk występujących na terenie gminy Gilowice. Dokument stanowi podstawę do realizacji działań rozwojowych w obszarze pomocy społecznej, które mają przyczynić się do poprawy warunków życia mieszkańców, w szczególności tych, którzy są zagrożeni marginalizacją i wykluczeniem społecznym.

Diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej w gminie Gilowice przeprowadzona na potrzeby opracowania strategii, została oparta na badaniu tzw. źródeł zastanych, danych pozyskanych z instytucji oraz danych pozyskanych w trakcie badania ankietowego przeprowadzonego wśród 43 dorosłych mieszkańców gminy Gilowice oraz 215 uczniów szkół podstawowych z terenu gminy (106 w klasach 5-6 i 109 w klasach 7-8).

Prezentowana Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Gilowice na lata 2021- 2030 składa się z trzech zasadniczych części:

Część diagnostyczna zawiera analizę sytuacji społeczno-gospodarczej na terenie gminy Gilowice wraz z rozpoznaniem negatywnych zjawisk występujących na terenie gminy. Część ta została oparta na analizie źródeł zastanych, danych pozyskanych z instytucji oraz danych pozyskanych w trakcie badania ankietowego przeprowadzonego w celu opracowania dokumentu Strategii. Ponadto w ramach analizy SWOT zidentyfikowano mocne i słabe strony, szanse i zagrożenia.

Część programowa zawiera najistotniejsze założenia polityki społecznej gminy Gilowice na najbliższe lata. Są one ujęte w formie celów strategicznych, celów operacyjnych oraz działań.

Część wdrożeniowa obejmuje kwestie finansowe oraz instytucjonalne związane z realizacją założeń strategicznych, a także monitoring i ewaluację działań realizowanych w ramach Strategii.

ZGODNOŚĆ Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Gilowice na lata 2021-2030 zgodna jest z innymi dokumentami strategicznymi i programowymi opracowanymi na szczeblu europejskim, krajowym, wojewódzkim, powiatowym i gminnym. Są to między innymi dokumenty takie jak:

- **Agenda 2030 na rzecz zrównoważonego rozwoju (*Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development*)**

Agenda została przyjęta przez 193 państwa członkowskie Organizacji Narodów Zjednoczonych podczas Zgromadzenia Ogólnego ONZ w Nowym Jorku we wrześniu 2015 r. Dokument wskazuje 17 celów oraz powiązanych z nimi 169 zadań, które oddają trzy wymiary zrównoważonego rozwoju – gospodarczy, społeczny i środowiskowy. Jest to program działań o bezprecedensowym zakresie i znaczeniu, definiujący model zrównoważonego rozwoju na poziomie globalnym. Zgodnie z Agendą 2030 współczesny wysiłek modernizacyjny powinien koncentrować się na wyeliminowaniu ubóstwa we wszystkich jego przejawach, przy równoczesnej realizacji szeregu celów gospodarczych, społecznych i środowiskowych.¹

- **Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności- Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju**

Dokument określający główne trendy, wyzwania i scenariusze rozwoju społeczno-gospodarczego kraju oraz kierunki przestrzennego zagospodarowania kraju, z uwzględnieniem zasady zrównoważonego rozwoju. Strategia powstawała w latach 2011-2012. Uwzględnia uwarunkowania wynikające ze zdarzeń i zmian w otoczeniu społecznym, politycznym i gospodarczym Polski w tym okresie. Opiera się również na diagnozie sytuacji wewnętrznej, przedstawionej w raporcie Polska 2030. Wyzwania rozwojowe z 2009 roku, w stosunku do diagnozy z lat 2008 – 2009 uzupełnione zostały o elementy, które wiążą się z trwającym na świecie i w Europie kryzysem finansowym i spowolnieniem gospodarczym.

Głównym celem określonym w dokumencie jest poprawa jakości życia Polaków mierzona zarówno wskaźnikami jakościowymi, jak i wartością oraz tempem wzrostu PKB w Polsce. Z diagnozy przedstawionej w 2009 r. wynika, że rozwój Polski powinien odbywać się w trzech obszarach strategicznych równocześnie.

¹ <https://www.gov.pl/web/rozwoj/agenda-2030>

Do każdego z obszarów przedstawiono również kierunki interwencji, czyli działań do podjęcia w perspektywie do 2030 r. służących osiągnięciu celu głównego Strategii.

I. Konkurencyjność i innowacyjność gospodarki (modernizacja):

1.1 Innowacyjność gospodarki i kreatywność indywidualna

1.2 Polska Cyfrowa

1.3 Kapitał ludzki

1.4 Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko

II. Równoważenie potencjału rozwojowego regionów Polski (dyfuzja):

2.1 Rozwój regionalny

2.2 Transport

III. Efektywność i sprawność państwa (efektywność)

3.1 Kapitał społeczny

3.2 Sprawne państwo²

▪ **Strategia na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030)**

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju, przyjęta przez Radę Ministrów 14 lutego 2017 roku, jest kluczowym dokumentem państwa polskiego w obszarze średnio- i długofalowej polityki gospodarczej.

Głównym celem Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju jest tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym.

Oczekiwanym efektem realizacji Strategii w perspektywie długookresowej dla obywateli będzie wzrost ich dochodów oraz poprawa jakości życia, rozumiana jako stworzenie przyjaznych warunków bytowych, przede wszystkim dla rodzin; zapewnienie odpowiedniej jakości edukacji i szkoleń, podwyższających kwalifikacje i kompetencje obywateli; wzrost zatrudnienia i lepsze jakościowo miejsca pracy; poprawa dostępu do infrastruktury; zapewnienie odpowiedniej opieki medycznej, poprawiającej zdrowotność obywateli; satysfakcjonującego stanu środowiska oraz poczucia bezpieczeństwa.

² <https://www.gov.pl/web/fundusze-regiony/czym-jest-zarzadzanie-rozwojem>

Najważniejsze efekty długookresowe dla gospodarki to przede wszystkim zmiana struktury PKB Polski w wyniku zwiększenia roli innowacji w jego tworzeniu. Przyczyni się to do szybszej konwergencji dochodów Polaków do poziomu średniej Unii Europejskiej. W sferze instytucjonalnej efektem realizacji Strategii będzie państwo bardziej przyjazne dla obywateli i przedsiębiorców, co będzie przejawiało się w poprawie jakości funkcjonowania jego organów i poszczególnych instytucji służących rozwojowi. W sferze społecznej efekty realizacji Strategii to ograniczenie wykluczenia społecznego i ubóstwa oraz wszelkiego rodzaju nierówności społecznych, a także budowa silnego kapitału społecznego i zwiększenie jego roli w rozwoju.³

▪ **Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030**

Dokument stanowi odpowiedź na wyzwania, jakie stoją przed Polską, w zakresie lepszego wykorzystania potencjału ludzkiego i zapewnienia spójności społecznej. Do wyzwań tych należy uczynienie z Polski bardziej atrakcyjnego miejsca do życia, rozwijania wiedzy i podejmowania pracy, a w konsekwencji lokowania inwestycji oraz tworzenie większej liczby trwałych miejsc pracy. Rozwój kapitału ludzkiego i spójności społecznej przyczynia się do pełniejszego wykorzystania zasobów pracy oraz wsparcia wzrostu konkurencyjności gospodarki.

Celem głównym strategii jest wzrost kapitału ludzkiego i spójności społecznej w Polsce. Strategia wyznacza cztery cele szczegółowe do realizacji, których osiągnięcie powinno przyczynić się do rozwiązania najważniejszych problemów, których doświadcza polska gospodarka i polskie społeczeństwo, tj. niedostatecznych kompetencji, niewystarczającej opieki zdrowotnej, problemów demograficznych oraz ubóstwa.

Cel 1: Podniesienie poziomu kompetencji oraz kwalifikacji obywateli, w tym cyfrowych.

Cel 2: Poprawa zdrowia obywateli oraz systemu opieki zdrowotnej.

Cel 3: Wzrost i poprawa wykorzystania potencjału kapitału ludzkiego na rynku pracy.

Cel 4: Redukcja ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz poprawa dostępu do usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne.⁴

³ <https://www.gov.pl/web/fundusze-regiony/informacje-o-strategii-na-rzecz-odpowiedzialnego-rozwoju>

⁴ <https://www.gov.pl/attachment/d8252b64-8f14-49b7-96c9-ac0a67bfd8df>

▪ **Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020+”**

Dokument stanowi aktualizację dokumentu pn. Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „ŚLĄSKIE 2020”, przyjętego przez Sejmik Województwa Śląskiego uchwałą Nr III/47/1/2010 na posiedzeniu w dniu 17 lutego 2010 roku. Celem procesu aktualizacji Strategii była także ponowna ocena zgodności polityki regionu ze światowymi trendami związanymi z rozwojem gospodarki opartej na wiedzy, dyfuzją rozwoju poprzez ośrodki metropolitalne, podnoszeniem jakości życia przy uwzględnieniu wymogów wynikających z zasad zrównoważonego rozwoju.

W dokumencie nakreślono wizję województwa śląskiego, które w perspektywie 2020+ ma być regionem zrównoważonego i trwałego rozwoju stwarzającym mieszkańcom korzystne warunki życia w oparciu o dostęp do usług publicznych o wysokim standardzie, o nowoczesnej i zaawansowanej technologicznie gospodarce oraz istotnym partnerem w procesie rozwoju Europy wykorzystującym zróżnicowane potencjały terytorialne i synergię pomiędzy partnerami procesu rozwoju. Osiągnięcie wizji wymaga skoncentrowania działań prowadzonych w regionie w czterech obszarach priorytetowych:

- Nowoczesna gospodarka;
- Szanse rozwojowe mieszkańców;
- Przestrzeń;
- Relacje z otoczeniem.

Opierając się na wartościach województwa śląskiego realizacja Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego będzie wymagała podejmowania i integracji działań skupiających się na:

- poprawie jakości – modernizacji i rewitalizacji istniejącej infrastruktury społecznej i technicznej, zasobów środowiska oraz istniejącego systemu prowadzenia polityki rozwoju,
- podnoszeniu efektywności – wykorzystaniu istniejących zasobów i potencjałów w regionie oraz szans rozwojowych, realizowanej w regionie i w relacji z otoczeniem współpracy oraz instrumentów polityki rozwoju,

- kreacji – tworzeniu nowej infrastruktury i nowych rozwiązań organizacyjnych, w tym w zakresie współpracy i realizacji wspólnych przedsięwzięć, stworzenia nowych możliwości rozwoju, specjalizacji i nowych kompetencji oraz umiejętności mieszkańców.⁵

Strategia Zrównoważonego Rozwoju Społeczno- Gospodarczego Powiatu Żywieckiego na lata 2020- 2022 (Aktualizacja)

Aktualizacja na lata 2020- 2022 jest kontynuacją Strategii Zrównoważonego Rozwoju Powiatu Żywieckiego na lata 2006- 2020 i uzupełnieniem wizji podyktowanej wyzwaniem czasu, zmieniającym się otoczeniem i uwarunkowaniami.

W dokumencie zdefiniowano następujące priorytety, cele strategiczne i operacyjne:

➤ Priorytet I - Trwały rozwój gospodarczy w powiecie

Cel strategiczny 1- Sprawny system komunikacji:

- 1.1. Poprawa infrastruktury komunikacyjnej
- 1.2 Usprawnienie systemu komunikacji publicznej

Cel strategiczny 2- Rozwój usług turystycznych

- 2.1 Rozwój usług turystycznych w powiecie

Cel strategiczny 3- Zachowanie przestrzennych walorów powiatu

- 3.1 Porządkowanie gospodarki przestrzennej

Cel strategiczny 4- Rozwój małej i średniej przedsiębiorczości

- 4.1 Tworzenie warunków prowadzenia własnej działalności gospodarczej

Cel strategiczny 5- Utrzymanie i rozwój rolnictwa

- 5.1 Wsparcie warunków prowadzenia działalności rolniczej
- 5.2 Realizacja zadań związanych z „Małą Retencją”

Cel strategiczny 6- Uatrakcyjnienie wizerunku powiatu i stworzenie warunków do inwestowania

- 6.1 Promocja powiatu

⁵ https://slaskie.pl/content/1372921202_2013-07-04

➤ **Priorytet II- Zwiększenie szans rozwoju osobistego mieszkańców**

Cel strategiczny 1- Wyrównanie poziomu bazy materialnej szkolnictwa

1.1 Rozwój materialny zaplecza szkolnictwa

Cel strategiczny 2- Podnoszenie poziomu wykształcenia mieszkańców

2.1 Specjalizacja programów nauczania

Cel strategiczny 3- Podniesienie poziomu integracji społeczeństwa powiatu i zwiększenie ich identyfikacji z powiatem

3.1 Uwypuklenie lokalnych wartości kulturowych

Cel strategiczny 4- Aktywizacja zawodowa mieszkańców

4.1 Edukacja i przekwalifikowania

4.2 Rozwój zasobów ludzkich a polityka zatrudnienia

4.3 Aktywizacja społeczna osób starszych

➤ **Priorytet III- Poprawa warunków bytowych mieszkańców i przyjezdnych**

Cel strategiczny 1- Poprawa zdrowotności, promocja zdrowia oraz zwiększenie dostępności usług społecznych

1.1 Usprawnianie usług społecznych

Cel strategiczny 2- Zwiększenie dostępności usług dla przyjezdnych i mieszkańców

2.1 Podnoszenie jakości usług w jednostkach samorządu terytorialnego na terenie Żywiecczyzny

Cel strategiczny 3- Podniesienie poziomu bezpieczeństwa na terenie powiatu

3.1 Utrzymanie porządku i bezpieczeństwa

➤ **Priorytet IV- Eliminacja zagrożeń środowiskowych i racjonalizacja ochrony środowiska**

Cel strategiczny 1- Podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców

1.1 Edukacja ekologiczna

Cel strategiczny 2- Zmniejszenie ładunków zanieczyszczeń odprowadzanych do środowiska

2.1 Uporządkowanie gospodarki komunalnej

2.2 Wykonanie dokumentu strategicznego w zakresie ekomobilności

Cel strategiczny 3- Zachowanie terenów cennych pod względem przyrodniczym

3.1 Ochrona istniejących walorów środowiskowych

Cel strategiczny 4- Właściwe kształtowanie istniejących walorów środowiskowych

4.1 Racjonalna gospodarka zasobami środowiska

Cel strategiczny 5- Eliminacja zagrożeń środowiskowych

5.1 Eliminacja zagrożeń związanych z klimatem

5.2 Eliminacja zagrożeń związanych z działalnością człowieka⁶

Strategia Rozwoju Gminy Gilowice na lata 2015-2022

Głównym celem Gilowic do roku 2022 jest podniesienie jakości codziennego życia mieszkańców Gminy oraz wykreowanie wizerunku jej obszaru, w skali Województwa Śląskiego, jako terenu atrakcyjnego pod kątem turystycznym.

Cel strategiczny 1- Wysoka jakość codziennego życia mieszkańców Gminy Gilowice

- 1.1. Ochrona zdrowia mieszkańców, poprzez wsparcie podmiotów, świadczących usługi, związane z ochroną zdrowia, przede wszystkim usługi związane ze specjalistyczną opieką zdrowotną
- 1.2. Zwiększenie dostępności mieszkańców do badań profilaktycznych
- 1.3. Profilaktyka zdrowotna dzieci i młodzieży w placówkach szkolnych na terenie Gminy
- 1.4. Współpraca / wsparcie podmiotów aktywnych w zakresie szeroko rozumianych usług, związanych ze sprawowaniem opieki nad osobami starszymi na terenie Gminy w tym wsparcie Seniorów tj. osób w wieku 50+
- 1.5. Wsparcie procesu rozwoju zasobów ludzkich, poprzez zapewnianie mieszkańcom Gminy dostępu sieci internetowej o atrakcyjnych z punktu widzenia standardów obowiązujących w 2015 r. parametrach.
- 1.6. Zwiększenie ilości i jakości infrastruktury edukacyjnej na terenie Gminy
- 1.7. Podniesienie jakości infrastruktury sportowej, zlokalizowanej przy placówkach edukacyjnych
- 1.8. Zapewnienie możliwości sprawowania opieki nad dziećmi najmłodszymi – uruchomienie żłobka na terenie Gminy

⁶ <https://bip-pzzywiec.finn.pl/bipkod/007/002>

- 1.9. Zapewnienie możliwości uczęszczania do placówek przedszkolnych wszystkim dzieciom w wieku przedszkolnym z terenu Gminy Gilowice
- 1.10. Efektywne wsparcie ze strony Gminy dla Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w zakresie pomocy dla osób, znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej
- 1.11. Tworzenie na terenie Gminy niezbędnych z punktu widzenia mieszkańców elementów infrastruktury komunalnej

Cel strategiczny 2- Szeroko pojęty rozwój gospodarczy Gminy Gilowice

- 2.1 Przyciągnięcie na teren Gminy inwestorów – osób zainteresowanych zakładaniem i tworzeniem na terenie Gminy nowoczesnych, rentownych podmiotów gospodarczych
- 2.2 Utworzenie systemu ułatwień w zakresie kontaktów podmiotów gospodarczych z urzędami oraz instytucjami
- 2.3 Promocja inwestycyjna terenu Gminy
- 2.4 Zabezpieczenie przestrzenne terenów, na których prowadzi się będzie specjalistyczną produkcję rolną, uprawę ziół, czy pszczelarstwo

Cel strategiczny 3- Infrastruktura techniczna odpowiadająca współczesnym standardom i wymaganiom

- 3.1 Utworzenie bezpiecznego, komfortowego i przyjaznego dla użytkowników układu komunikacyjnego Gminy
- 3.2 Podniesienie jakości, bezpieczeństwa korzystania oraz parametrów infrastruktury drogowej, dostępnej na terenie Gminy, przede wszystkim w odniesieniu do ciągów pieszych, miejsc postojowych dla pojazdów, przepraw mostowych i oświetlenia, a także progów zwalniających
- 3.3 Odseparowanie ruchu pieszych i rowerzystów od ruchu pojazdów samochodowych, wraz z rozbudową infrastruktury
- 3.4 Zwiększenie możliwości w zakresie parkowania na terenie Gminy
- 3.5 Zapewnienie mieszkańcom możliwości korzystania z transportu publicznego, charakteryzującego się bardziej atrakcyjnymi parametrami, porównaniu z alternatywami obecnie dostępnymi
- 3.6 Podniesienie bezpieczeństwa przebywania na obszarze Gminy, poprzez zwiększenie jakości (rozdzielczości) monitoringu wizyjnego obejmującego swym zasięgiem publiczne miejsca na obszarze Gminy

Cel strategiczny 4- Zachowanie walorów przyrodniczych i krajobrazowych Gminy Gilowice, ochrona zasobów środowiska naturalnego

- 4.1 Zwiększenie szeroko pojętego bezpieczeństwa na terenie Gminy, w tym bezpieczeństwa powodziowego
- 4.2 Dokończenie procesu wodociągowania i skanalizowania Gminy
- 4.3 Zapewnienie dostępu do gazowej sieci rozdzielczej na terenie Gminy
- 4.4 Redukcja ilości azbestu, skumulowanego na terenie Gminy
- 4.5 Redukcja ilości zanieczyszczeń, zagrażających bezpieczeństwu środowiska naturalnego, skumulowanych na terenie Gminy
- 4.6 Promowanie odnawialnych źródeł energii, jako alternatywy dla eksploatacji palenisk zanieczyszczających środowisko naturalne Gminy
- 4.7 Edukacja ekologiczna mieszkańców Gminy
- 4.8 Inwestowanie w Odnawialne Źródła Energii

Cel strategiczny 5- Wykreowanie rozpoznawalnego w skali województwa śląskiego wizerunku Gminy, jako miejsca atrakcyjnego dla turystów

- 5.1 Wykorzystanie zasobów naturalnych Gminy w celach turystycznych
- 5.2 Rozbudowa oraz poprawa jakości infrastruktury obsługi ruchu turystycznego, wraz z infrastrukturą około turystyczną, we współpracy z podmiotami prywatnymi oraz organizacjami społecznymi
- 5.3 Stworzenie jednolitego systemu informacji turystycznej
- 5.4 Wdrożenie, we współpracy z innymi Gminami systemu transportu turystycznego
- 5.5 Wykorzystanie istniejącej bazy sportowo-rekreacyjnej w celach turystycznych
- 5.6 Wykorzystanie potencjału rolniczego w świadczeniu usług agroturystycznych
- 5.7 Wykorzystanie kulturowego potencjału Gminy na cele związane z efektywną promocją jej walorów
- 5.8 Nawiązanie stałej współpracy z Sanktuarium w Rychwałdzie, w zakresie wspólnej organizacji i obsługi ruchu turystycznego, koncentrującego się na terenie Gminy

Cel strategiczny 6- Ochrona, promocja i wykorzystanie z myślą o rozwoju spuścizny kulturowej gminy

- 6.1 Poprawa jakości oraz dostępności istniejącej na terenie Gminy infrastruktury kultury

6.2 Efektywna ochrona oraz zabezpieczenie przed degradacją istniejących na terenie Gminy obiektów zabytkowych oraz obiektów dziedzictwa kulturowego – tych, które uznane zostaną za istotne z punktu widzenia rozwoju Gminy

6.3 Rozszerzenie i uatrakcyjnienie oferty kulturalnej Gminy, w tym aktywizacja kulturalna dzieci i młodzieży

6.4 Zachowanie tradycji i spuścizny kulturowej Gminy

Cel strategiczny 7- Sprawny Samorząd- dobre zarządzanie Gminą

7.1 Usprawnienie pracy administracji samorządowej

7.2 Zwiększenie dostępności usług publicznych

7.3 Poprawa jakości oraz zwiększenie dostępności zasobów, jakimi dysponuje administracja samorządowa

7.4 Poprawa jakości infrastruktury administracji publicznej

7.5 Zacieśnienie kontaktu pomiędzy mieszkańcami, a administracją samorządową, poprzez wdrożenie / uruchomienie dodatkowych kanałów sprawnego przekazu informacji

7.6 Optymalizacja kosztów, związanych z utrzymaniem infrastruktury publicznej

7.7 Poprawa jakości i formy współpracy samorządu z partnerami społecznymi i prywatnymi, w szczególności z organizacjami pozarządowymi oraz grupami formalnymi i nieformalnymi, których działania w znacznym stopniu mają pozytywny wpływ na kształtowanie postaw społeczeństwa gminy, a także przyczyniają się do rozwoju społecznego i promocji gminy.⁷

⁷ <http://bip.gilowice.pl/5575/dokument/6855>

CHARAKTERYSTYKA GMINY

Informacje ogólne

Gmina Gilowice to gmina wiejska, położona na terenie województwa śląskiego, w powiecie żywieckim. W skład gminy wchodzi 2 sołectwa: Gilowice (wraz z przysiółkiem Gilowice Rozcięta) – miejscowość leżąca w dolinie Łękawki oraz Rychwałd – wieś położona w dolinie potoku Nawieśnik. Zarówno Gilowice, jak i Rychwałd, należą do najstarszych, historycznych miejscowości Żywiecczyny. Obszar gminy obejmuje łącznie 28,19 km² powierzchni (2 819 ha).

Rysunek 1. Położenie gminy Gilowice

Struktura demograficzna mieszkańców

Zgodnie z danymi GUS na dzień 31 grudnia 2019 r. gmina Gilowice liczy 6 251 mieszkańców; z czego 51,18% stanowią kobiety (3 199), a 48,82% mężczyźni (3 052). Współczynnik feminizacji dla gminy Gilowice wynosi 105 (na 100 mężczyzn przypada 105 kobiet). Na przestrzeni lat 2015-2019 widoczny jest stopniowy wzrost liczby mieszkańców.

Wykres 1. Podział mieszkańców na płeć- statystyki na rok 2019

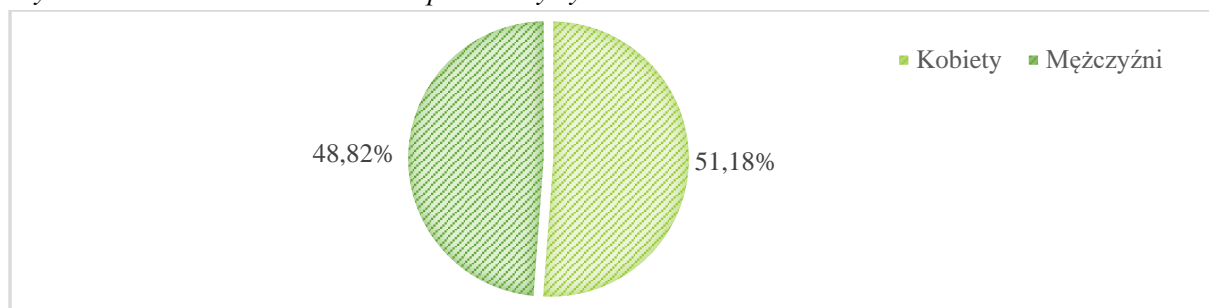

Tabela 1. Liczba mieszkańców gminy Gilowice w latach 2015-2019

Liczba mieszkańców	2015	2016	2017	2018	2019
Ogółem; w tym:	6 193	6 204	6 230	6 252	6 251
- Kobiety	3 179	3 187	3 199	3 202	3 199
- Mężczyźni	3 014	3 017	3 031	3 050	3 052

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Średni wiek mieszkańców wynosi 39,5 lat i jest mniejszy od średniego wieku mieszkańców województwa śląskiego oraz nieznacznie mniejszy od średniego wieku mieszkańców całej Polski.

Mieszkańcy gminy Gilowice zawarli w 2019 roku 32 małżeństw, co odpowiada 5,1 małżeństwom na 1000 mieszkańców. Jest to więcej od wartości dla województwa śląskiego oraz więcej od wartości dla Polski. W tym samym okresie odnotowano 1,6 rozwodów przypadających na 1000 mieszkańców.

31,1% mieszkańców gminy Gilowice jest stanu wolnego, 56,1% żyje w małżeństwie, 2,8% mieszkańców jest po rozwodzie, a 9,6% to wdowy/wdowcy.

Na koniec roku 2019 przyrost naturalny w gminie Gilowice wynosił 0. Uściślając, w 2019 roku w gminie odnotowano 71 urodzeń dzieci, w tym 49,30% dziewczynek i 50,70% chłopców. W tym samym czasie doszło do 71 zgonów, co odpowiada 11,37 zgonom na 1000 mieszkańców. Na przestrzeni lat 2015- 2018 utrzymywał się dodatni przyrost naturalny.

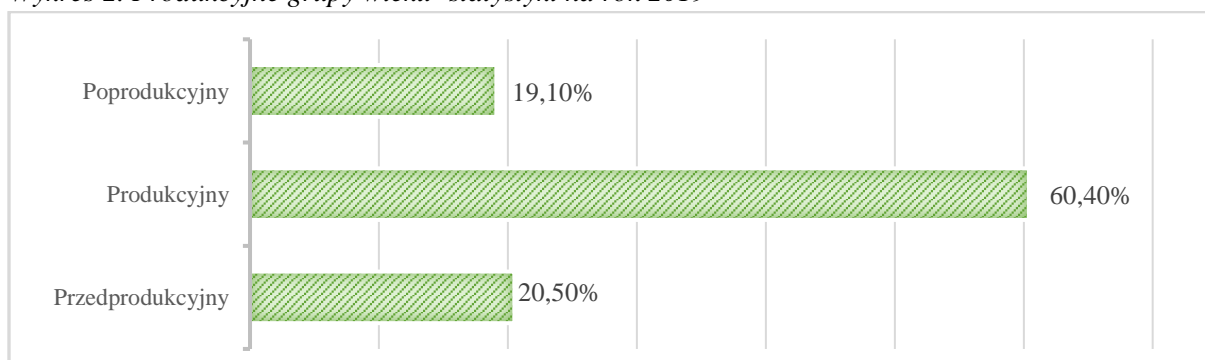
Tabela 2. Przyrost naturalny w latach 2015-2019

	2015	2016	2017	2018	2019
Przyrost naturalny, ogółem w tym:	17	5	23	11	0
- Kobiety	11	0	12	8	3
- Mężczyźni	6	5	11	3	-3
Urodzenia żywe ogółem, w tym:	72	72	83	68	71
- Kobiety	31	35	37	38	35
- Mężczyźni	41	37	46	30	36
Zgony ogółem, w tym:	55	67	60	57	71
- Kobiety	20	35	25	30	32
- Mężczyźni	35	32	35	27	39

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Dane statystyczne na koniec roku 2019 wskazują, że 60,40% mieszkańców gminy Gilowice jest w wieku produkcyjnym, 20,50% w wieku przedprodukcyjnym, a 19,10% mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym.⁸

Wykres 2. Produkcyjne grupy wieku- statystyki na rok 2019

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

⁸ <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/teryt/tablica#>

Infrastruktura społeczno- techniczna

Oświata

Na terenie gminy Gilowice działają następujące placówki wychowania przedszkolnego:

- Przedszkole Publiczne w Gilowicach,
- Przedszkole Publiczne w Rychwałdzie,
- Oddział Przedszkolny przy Zespole Szkół w Gilowicach.

Na terenie gminy funkcjonuje również Żłobek i Przedszkole Niepubliczne „AKUKU” z oddziałami integracyjnymi.

Aktualnie na jedno miejsce w przedszkolu przypada 0,97 osób. Można zatem stwierdzić, iż na terenie gminy Gilowice mamy do czynienia z relatywnie dobrą dostępnością do infrastruktury przedszkolnej.

Tabela 3. Placówki wychowania przedszkolnego na terenie gminy

	2016/17	2017/18	2018/19
Placówki wychowania przedszkolnego;	3	3	3
w tym przedszkola:	2	2	2
Miejsca w przedszkolach	137	137	150
Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego;	219	230	216
w tym w przedszkolach:	137	136	145

Na terenie gminy Gilowice funkcjonują dwie szkoły podstawowe:

- Zespół Szkół Gilowice,
- Szkoła Podstawowa w Rychwałdzie.

Na jeden oddział w szkole podstawowej przypada średnio 19 uczniów. W roku szkolnym 2019/20 w szkołach podstawowych na terenie gminy uczyło się łącznie 525 uczniów. Na przestrzeni lat 2016-2018 liczba uczniów szkół podstawowych wzrosła o blisko 19%. Wzrost liczby uczniów w szkołach podstawowych spowodowany był m.in. reformą oświaty, w wyniku której od 1 września 2017 r. gimnazja zostały włączone do szkół podstawowych. W rezultacie powstały szkoły podstawowe z oddziałami gimnazjalnymi.⁹

⁹ <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/teryt/tablica>

Tabela 4. Szkoły podstawowe na terenie gminy

	2017/18	2018/19	2019/20
Szkoły podstawowe	2	2	2
Uczniowie szkół podstawowych	442	503	525

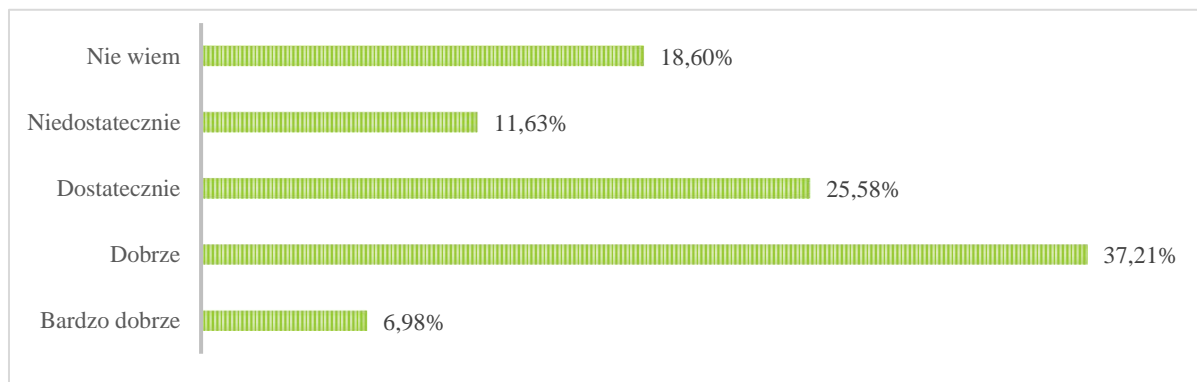
Na terenie gminy nie ma żadnej szkoły średniej. Absolwenci szkół podstawowych mają możliwość kontynuowania nauki w szkołach publicznych, znajdujących się na obszarze powiatu żywieckiego. Są to placówki o profilu ogólnokształcącym, technicznym oraz branżowym.

W ramach przygotowania dokumentu Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych przeprowadzono badanie ankietowe wśród 43 dorosłych mieszkańców gminy Gilowice. Gdy zapytano ich czy oferta opieki nad dziećmi do lat 3 w gminie zaspokaja potrzeby mieszkańców, 27,91% badanych udzieliło odpowiedzi twierdzącej, natomiast 23,26% stwierdziło, że oferta gminy w tym zakresie nie jest wystarczająca. Pozostałe 48,84% nie potrafiło udzielić jednoznacznej odpowiedzi. W przypadku oferty opieki przedszkolnej, 30,23% ankietowanych przyznało, że zaspokaja ona potrzeby mieszkańców, natomiast 23,26% wyraziło zdanie przeciwne. Pozostałe 46,51% respondentów nie wyraziło swojej opinii. Ponadto, zdecydowana większość mieszkańców oceniła na poziomie dobrym ofertę edukacyjną szkół w gminie.

Tabela 5. Oferta gminy w zakresie opieki nad dziećmi

Czy oferta gminy w zakresie opieki nad dziećmi zaspokaja potrzeby mieszkańców?	Tak	Nie	Nie wiem
Opieka na dziećmi do lat 3	27,91%	23,26%	48,84%
Opieka przedszkolna	30,23%	23,26%	46,51%

Wykres 3. Jak ocenia Pani/Pan ofertę edukacyjną szkół w gminie?

Opieka Zdrowotna

Na terenie gminy Gilowice działalność prowadzą trzy zakłady opieki zdrowotnej, w tym dwa publiczne.

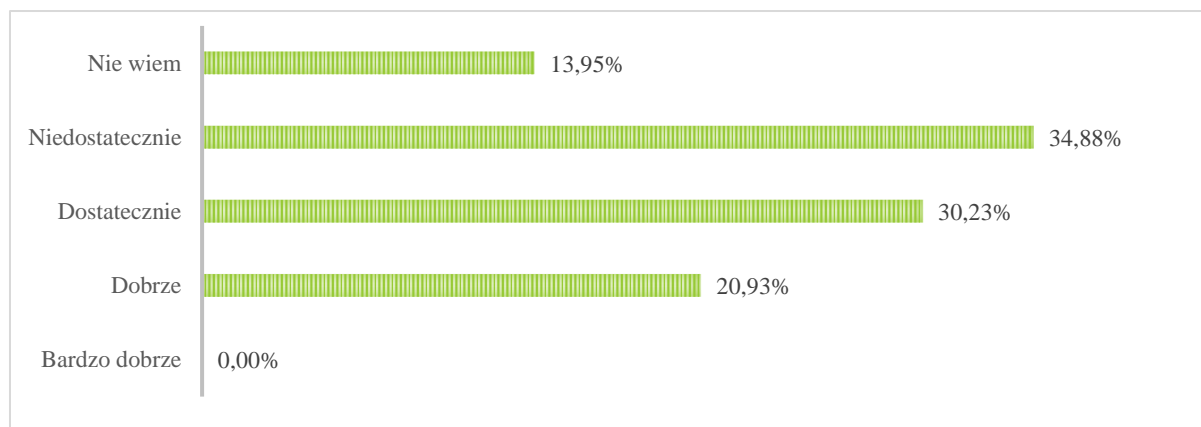
- Ośrodek Zdrowia s.c. Praktyka Grupowa Lekarzy Podstawowej Opieki Zdrowotnej, Krakowska 69, 34-322 Gilowice;
- Ośrodek Zdrowia w Gilowicach NOWY, Krakowska 102a, 34-322 Gilowice;
- Praktyka Grupowa Lekarzy Podstawowej Opieki Zdrowotnej s.c., 34-322 Rychwałd.

Na każdą przychodnię przypada średnio 2 084 osób. W roku 2019 udzielono łącznie 21 533 porad w ramach podstawowej opieki zdrowotnej.¹⁰

Na terenie gminy działają dwie ogólnodostępne apteki, dzięki czemu mieszkańcy mają zapewniony podstawowy dostęp do leków i artykułów medycznych.

Blisko 35,00% mieszkańców, biorących udział w badaniu ankietowym oceniło na poziomie niedostatecznym ofertę gminy w zakresie ochrony zdrowia. Kolejno 30,23% ankietowanych przyznało, że gmina jest dostatecznie przygotowana w tym zakresie, natomiast 20,93% stwierdziło, że oferta usług medycznych jest dobra. Pozostałe 13,95% badanych nie wyraziło swojej opinii.

Wykres 4. Jak ocenia Pani/Pan poziom opieki zdrowotnej w gminie?

¹⁰ <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/teryt/tablica>

Jak wynika z odpowiedzi badanych największym problemem jest niewystarczająca kadra lekarzy specjalistów i gmina powinna podjąć działania w tym zakresie. Ankietowani zwrócili również uwagę ograniczony dostęp do podstawowej opieki zdrowotnej. Jako zasadne wskazali także zwiększenie dostępu do badań i diagnostyki, które wykrywają choroby w ich wstępnej fazie rozwoju, zorganizowaną pomoc dla seniorów niesamodzielnych oraz walkę ze smogiem (przede wszystkim poprzez wymianę pieców).

Bezpieczeństwo

Główne zadania w zakresie ochrony bezpieczeństwa mieszkańców oraz utrzymania porządku publicznego realizuje Komisariat Policji w Gilowicach, Komenda Powiatowa Policji w Żywcu oraz Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Żywcu. Ponadto na terenie gminy działają dwie ochotnicze straże pożarne: OSP Gilowice i OSP Rychwałd.

W 2019 roku w gminie Gilowice stwierdzono szacunkowo (w oparciu o dane powiatowe) 111 przestępstw. Oznacza to, że na każdych 1000 mieszkańców odnotowano 17,77 przestępstw. Jest to wartość znacznie mniejsza od wartości dla województwa śląskiego oraz nieznacznie mniejsza od średniej dla całej Polski. Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw dla wszystkich przestępstw ogółem w gminie Gilowice wynosi 84,80% i jest znacznie większy od wskaźnika wykrywalności dla województwa śląskiego oraz znacznie większy od wskaźnika dla całej Polski. W przeliczeniu na 1000 mieszkańców gminy Gilowice najwięcej stwierdzono przestępstw przeciwko mieniu - 10,12 (wykrywalność 77%) oraz o charakterze kryminalnym - 8,32 (wykrywalność 74%). W dalszej kolejności odnotowano przestępstwa o charakterze gospodarczym - 7,08 (92%), drogowe - 1,69 (99%) oraz przeciwko życiu i zdrowiu - 0,41 (95%).¹¹

Analizując szczegółowe dane można zauważyć, iż najwyższy wskaźnik dotyczący przestępstw ogółem odnotowano w roku 2018, natomiast w roku kolejnym liczba przestępstw dynamicznie spadła.

Tabela 6. Przestępstwa stwierdzone na terenie gminy w latach 2014-2019

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Ogółem	114	112	103	80	151	111
Kryminalne	68	59	49	44	48	52
Gospodarcze	28	35	38	20	89	44
Drogowe	16	14	12	11	11	11
Przeciwko życiu i zdrowiu	3	3	3	3	2	3
Przeciwko mieniu	58	60	61	32	102	63

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

¹¹ https://www.polskawliczbach.pl/gmina_Gilowice#poziom-przestepczosci

Kultura i sport

Głównymi instytucjami kultury na terenie gminy są: Gminny Ośrodek Kultury w Gilowicach oraz Gminna Biblioteka Publiczna.

Gminny Ośrodek Kultury w Gilowicach organizuje różnorodne formy pożytecznego spędzania wolnego czasu (zajęcia muzyczne–nauka gry na różnych instrumentach, taneczne-zespoły, ruchowe- aerobik, step i joga, plastyczne- kółka zainteresowań itp.). Jest również organizatorem różnych konkursów oraz imprez cyklicznych. Działania realizowane przez Gminny Ośrodek Kultury integrują nie tylko społeczność lokalną, ale również przyciągają turystów.

W ofercie zajęć realizowanych w Gminnym Ośrodku Kultury znajdują się:

- Zajęcia fitness;
- Gimnastyka sportowa, akrobatyka;
- Język angielski;
- Joga;
- Sztuki malarskie;
- Nauka gry na instrumentach dętych;
- Nauka gry na gitarze;
- Taniec nowoczesny;
- Zajęcia taneczno- rytmiczne;
- Wokalistyka rozrywkowa;
- Zumba i tabata;
- Wczesna nauka czytania z elementami logopedii.

Zespoły regionalne:

- Dziecięcy Zespół Góralski „Gronicek”;
- Regionalny Zespół „Dolanie”;
- Regionalny Zespół Pieśni i Tańca „Gilowianka”.¹²

¹² <http://gilowice.naszgok.pl/>

Organizacje pozarządowe, stowarzyszenia działające w obszarze kultury:

- Koło Gospodyń Wiejskich Gilowice;
- Koło Gospodyń Wiejskich Rychwałd;
- Orkiestra Dęta OSP Gilowice,
- Towarzystwo Wspierania Regionalnego Pieśni i Tańca Gilowianka,
- Towarzystwo Miłośników Gilowic,
- Stowarzyszenie Beskidzkie Trutnie,
- Stowarzyszenie i Koła Emerytów i Rencistów i Emerytów,
- Międzygminne Koło Pszczelarzy w Gilowicach.

Gminna Biblioteka Publiczna wraz z Filią w Rychwałdzie działa jako samodzielna instytucja kultury. Głównym celem statutowym biblioteki jest rozwijanie i zaspokajanie potrzeb kulturowych mieszkańców Gminy Gilowice. Wszystkim zapewnia obsługę biblioteczną, służy rozwojowi i zaspokajaniu potrzeb czytelniczych i informacyjnych, upowszechnianiu wiedzy i nauki, dba o sprawne funkcjonowanie sieci bibliotecznej .Dbałość o posiadane zbiory oraz ciągle ich uzupełnianie służy rozwojowi czytelnictwa i upowszechnianiu książki w środowisku.

Czytelnicy w bibliotekach znajdują :

- literaturę piękną, dzieła klasyki polskiej i obcej;
- literaturę dla dzieci i młodzieży;
- literaturę popularno-naukową ze wszystkich dziedzin wiedzy;
- lektury szkolne , książki dla studiujących;
- słowniki, leksykony, encyklopedie;
- czasopisma.

Do dyspozycji czytelników w Gminnej Bibliotece Publicznej oraz w Filii są stanowiska komputerowe z bezpłatnym dostępem do Internetu, dzięki czemu czytelnicy mają możliwość korzystania z cyfrowych zasobów bibliotek w Polsce i na świecie.

Gminna Biblioteka Publiczna oraz Filia prowadzą różnorodne akcje czytelnicze mające na celu szeroką popularyzację książki i czytelnictwa w naszej gminie. Najpopularniejszą formą

służącą temu celowi jest akcja „Cała Polska czyta dzieciom”, w której aktywnie uczestniczą dzieci z Przedszkola w Gilowicach oraz z Rychwałdu.¹³

Zgodnie z danymi GUS na rok 2019 Gminna Biblioteka Publiczna, posiada księgozbiór liczący 16 994 woluminów. W ciągu roku z biblioteki skorzystało łącznie 1 211 czytelników, odnotowano 12 939 wypożyczeń księgozbiorów na zewnątrz.

W 2019 r. na terenie gminy Gilowice zorganizowano łącznie 53 imprezy kulturalne, w których wzięły udział łącznie 14 572 osoby.¹⁴

Tabela 7. Imprezy kulturalne na terenie gminy Gilowice w 2019 r.

Forma wydarzenia	Ilość	Liczba uczestników
Wystawy	3	595
Festiwale i przeglądy artystyczne	3	672
Koncerty	4	7 810
Prelekcje, spotkania, wykłady	17	778
Imprezy turystyczne i sportowo-rekreacyjne	13	3 352
Konkursy	3	617
Pokazy teatralne	3	290
Warsztaty	7	458

Kluby sportowe, działające na terenie gminy Gilowice:

- KS „Cios Adamek”,
- LKS Beskid Gilowice/Rychwałd,
- LUKS Gilowice,
- UKS Rychwałd,
- FKS Rychwałd,
- PKS „Olimpijczyk” Gilowice.

Do dyspozycji klubów sportowych, a także placówek oświatowych z terenu gminy pozostaje infrastruktura sportowa, do której należą:

- Igielitowe skocznie narciarskie – jedyne tego typu obiekty w całym powiecie żywieckim, wraz z ich otoczeniem,

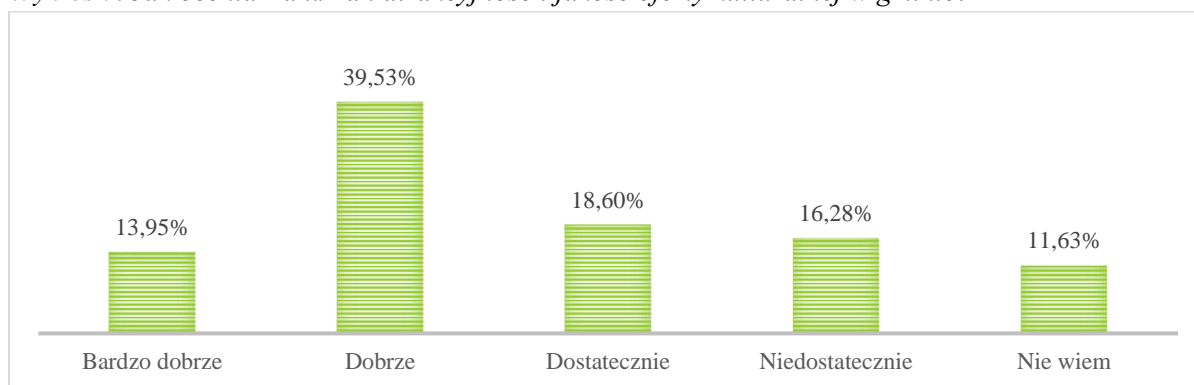
¹³ <http://www.gilowice.pl/dzialalnosc,15.html>

¹⁴ <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/teryt/tablica>

- Amfiteatr z zapleczem sportowym oraz drewnianą, zadaszoną sceną,
- Kompleks boisk sportowych ORLIK 2012,
- Boiska wielofunkcyjne wraz z trybunami,
- Siłownie zewnętrzne,
- 3 place zabaw dla dzieci oraz place zabaw znajdujące się przy szkołach.

Jakość i atrakcyjność oferty kulturalnej gminy Gilowice większość mieszkańców tj. 39,53% oceniło na poziomie dobrym. 13,95% przyznało, że zasoby gminy w tym zakresie są bardzo dobre, a według 18,60% dostateczne. Z kolei 16,28% uznało jakość oferty kulturalnej jest niedostateczna, a pozostałe 11,63% respondentów nie wyraziło swojej opinii.

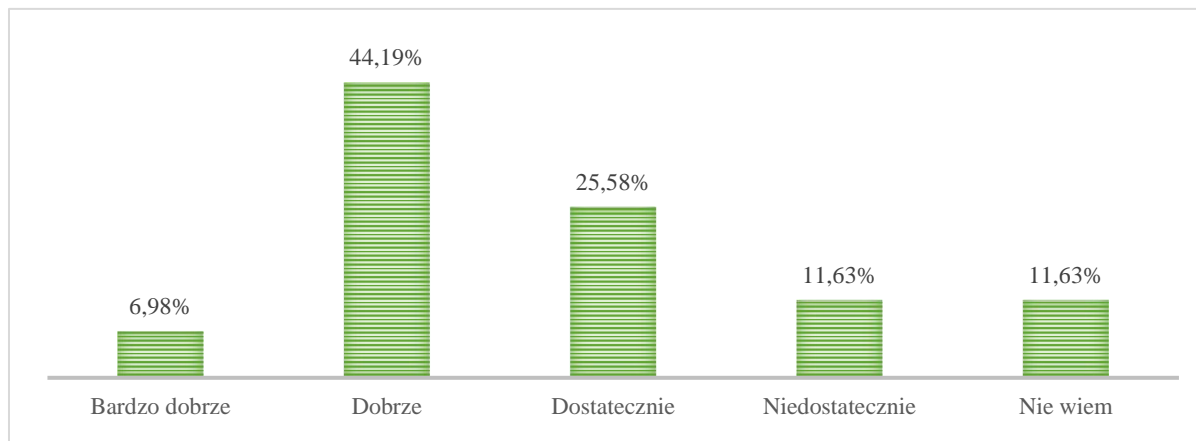
Wykres 5. Jak ocenia Pani/Pan atrakcyjność i jakość oferty kulturalnej w gminie?

Gdy zapytano ankietowanych jakich placówek kulturalnych lub form zajęć artystycznych brakuje w gminie lub dostęp do nich jest ograniczony, najczęściej wymieniali kino, teatr, bezpłatne zajęcia dla dzieci, zajęcia sportowe, naukę tańca i śpiewu, koła artystyczne, basen. Pojawiły się również sugestie dotyczące zwiększenia wydarzeń kulturalnych w amfiteatrze np. koncertów oraz utworzenia klubu seniora.

Na podobnym poziomie mieszkańcy ocenili ofertę gminy w zakresie sportu i rekreacji. 44,19% uznało, że zasoby gminy są dobre, a 25,58% stwierdziło, że dostateczne. 11,63% badanych oceniło ofertę w tym zakresie jako niedostateczną, natomiast 6,98% przyznało, że jakość oferty jest bardzo dobra. Pozostałe 11,63% badanych nie wyraziło swojej opinii.

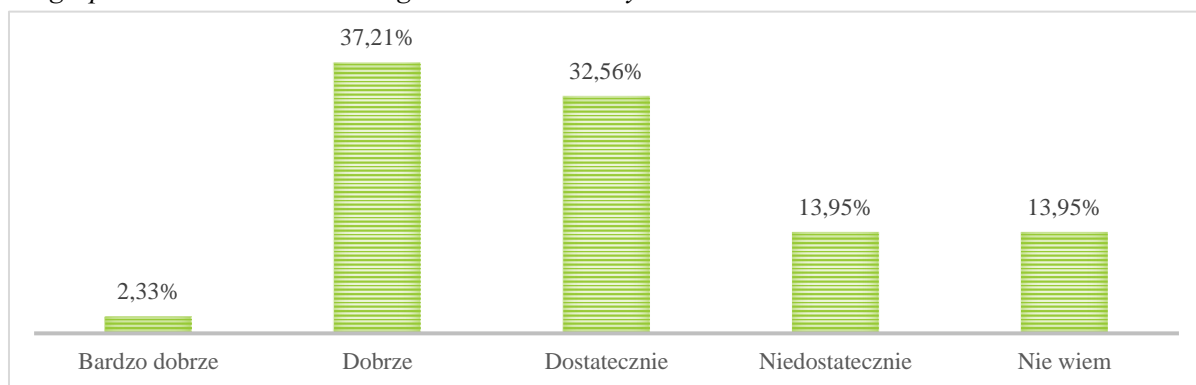
Wykres 6. Jak ocenia Pani/Pan ofertę gminy w zakresie sportu i rekreacji?

Wśród działań i inwestycji, które należałoby podjąć w gminie w celu pełniejszego dostosowania oferty w zakresie sportu i rekreacji mieszkańcy wskazywali najczęściej stworzenie kompleksu sportowego np. ścieżek rowerowych, tras edukacyjno- przyrodniczo-widokowych, budowę placów zabaw, kortów tenisowych, skateparku, boiska do siatkówki, basenu, siłowni zewnętrznych. Jako zasadne wskazano również budowę sali gimnastycznej w Rychwałdzie, organizację zajęć sportowych dla dzieci i młodzieży oraz zwiększenie dostępności w godzinach popołudniowych placówek działających w zakresie sportu i rekreacji.

Ponadto większość ankietowanych mieszkańców dobrze oceniła działania gminy w zakresie organizacji i zagospodarowania czasu wolnego dzieci i młodzieży, a dość wysoki odsetek badanych uznał starania gminy jako dostateczne.

Wykres 7. Jak Pani/Pan ocenia działania podejmowane w gminie w zakresie organizacji i zagospodarowania czasu wolnego dzieci i młodzieży?

Turystyka i rekreacja

Gmina Gilowice leży w Kotlinie Żywieckiej, na południowych stokach Beskidu Małego rozciągającego się województwie śląskim. Naturalne ukształtowanie terenu - łagodne wzniesienia i strome stoki pokryte lasami, łąkami i polami uprawnymi, poprzecinane nielicznymi potokami nadają temu zakątkowi wyjątkowego uroku. Klimat w dolinach jest umiarkowanie łagodny, natomiast surowszy w partiach wyżej położonych. Niemniej jednak sąsiedztwo Jeziora Żywieckiego wpływa łagodząco na klimat całego obszaru gminy Gilowice.

W leśnych ostojach żyją jelenie, sarny, dziki i lisy. Niejednokrotnie na niwach pól uprawnych, łąkach i pod lasami napotkać można zające, kuropatwy i bażanty, a niedawno do gilowickich wód powróciła rodzina bobrów. Dodatkowym atutem jest fakt, że teren gminy Gilowice częściowo zajmuje Park Krajobrazowy Beskidu Małego.

Naturalne piękno krajobrazu, doskonałe warunki do czynnego wypoczynku i spokojnego relaksu, zabytkowe dzieła rąk ludzkich, bardzo dobre połączenia komunikacyjne z większymi aglomeracjami z województwa śląskiego i małopolskiego oraz prawdziwa gościnność mieszkańców to niezastąpione bogactwo gminy Gilowice.¹⁵

Najciekawszymi zabytkami, znajdującymi się na terenie gminy Gilowice są:

- Kościół p.w. św. Andrzeja Apostoła w Gilowicach – drewniany kościół wybudowany w stylu gotyku śląsko – małopolskiego, pochodzący z XVII w., zaliczany do zabytków klasy „0”. We wnętrzu kościoła znajdują się szczególnie cenne elementy regionalnego dziedzictwa kulturowego, takie jak: resztki polichromii renesansowej, barokowy ołtarz główny, późnobarokowe ołtarze boczne, obrazy, rzeźby, wczesnobarokowa ambona, a także zlokalizowana na zewnątrz budowli kamienna chrzcielnica, będąca najstarszym zabytkiem kościoła,
- Kościół p.w. św. Mikołaja Biskupa w Rychwałdzie – Sanktuarium Matki Bożej Rychwałdzkiej – kościół zbudowany w drugiej połowie XVIII w., stylu barokowym. We wnętrzu sanktuarium znajduje się słynny i znany w całym kraju, namalowany w bizantyjskim stylu obraz Matki Bożej Rychwałdzkiej, zaś w bezpośrednim otoczeniu kościoła zabytkowa plebania oraz Franciszkański Dom Edukacyjno – Formacyjny,

¹⁵ <http://www.gilowice.pl/polozenie,1.html>

- Kapliczki w Gilowicach oraz Rychwałdzie,
- Figura Chrystusa upadającego w Rychwałdzie,
- Dwór w Rychwałdzie,
- Pomnik poświęcony poległym w I wojnie światowej, znajdujący się w Gilowicach.¹⁶

Zgodnie z danymi GUS na lipiec 2019 roku, na terenie gminy Gilowice zarejestrowane były 3 turystyczne obiekty noclegowe, całoroczne dysponujące łącznie 202 miejscami noclegowymi.¹⁷

Tabela 8. Turystyczne obiekty noclegowe na terenie gminy- stan na lipiec 2019 roku

Rodzaj obiektu	Ilość	Miejsca noclegowe
Inne obiekty hotelowe	1	100
Szkolne schroniska młodzieżowe	1	50
Pozostałe turystyczne obiekty noclegowe	1	52

¹⁶ Strategia Rozwoju Gminy Gilowice na lata 2015-2022

¹⁷ <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/teryt/tablica>

Rynek pracy

Zgodnie z danymi GUS na koniec roku 2019, w gminie Gilowice pracowało 446 osób. 63,45% wszystkich pracujących ogółem stanowiły kobiety, a 36,55% mężczyźni. Na przestrzeni lat 2016- 2019 liczba osób pracujących w gminie zmalała. Szczególny spadek widoczny jest w przypadku pracujących kobiet. Liczba pracujących mężczyzn utrzymuje się cały czas na zbliżonym poziomie.

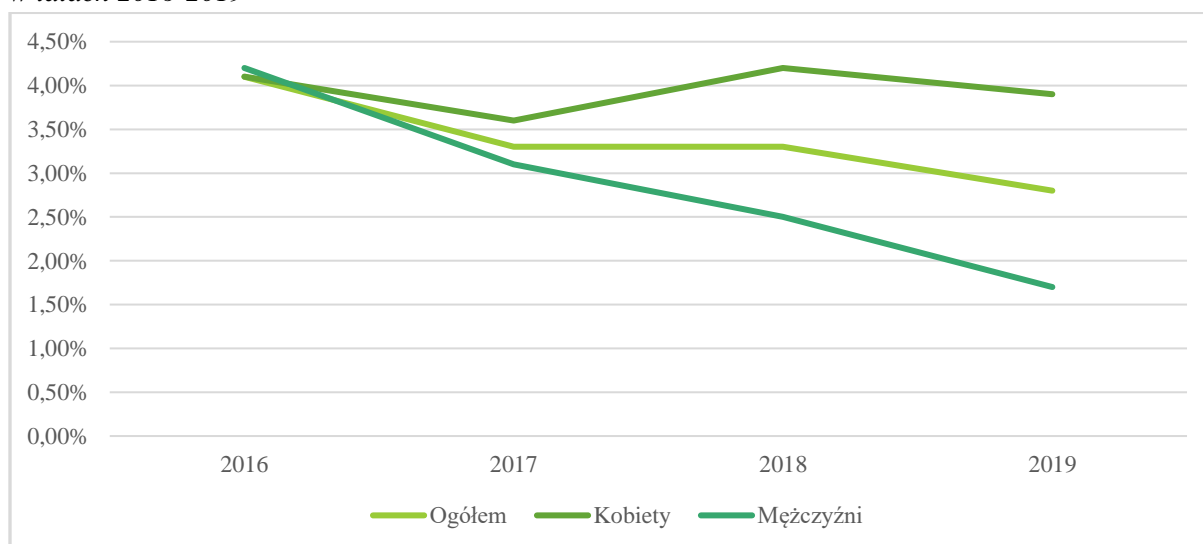
Tabela 9. Liczba osób pracujących w gminie Gilowice w latach 2016-2019

Liczba osób pracujących w gminie	2016	2017	2018	2019
Pracujący ogółem; w tym:	498	475	483	446
Kobiety	333	317	321	283
Mężczyźni	165	158	162	163

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W 2019 r. ogółem w gminie zarejestrowano 104 osoby bezrobotne, w tym 70 kobiet oraz 34 mężczyzn. Na przestrzeni lat 2016-2019 widoczny jest stały spadek udziału bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym. Na koniec roku 2019 współczynnik ten wynosił 2,8% (3,9% wśród kobiet i 1,7% wśród mężczyzn).

Wykres 8. Udział zarejestrowanych osób bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w latach 2016-2019

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Gospodarka

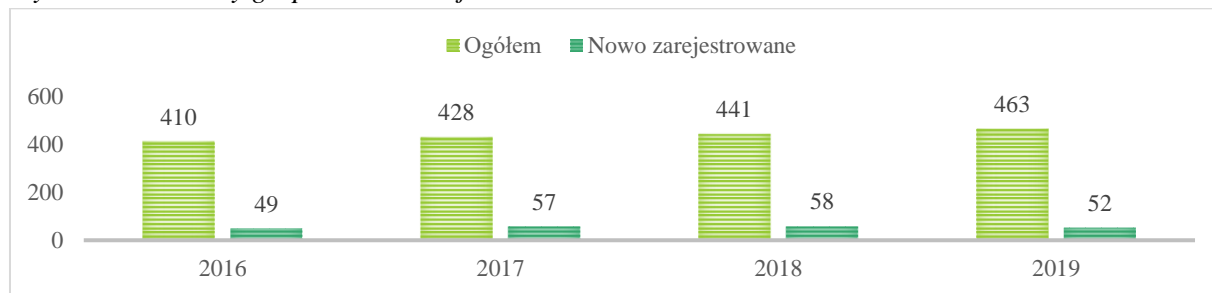
W gminie Gilowice, na koniec roku 2019 w rejestrze REGON zarejestrowanych było 463 podmiotów gospodarczych, z czego 389 stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. 52 nowych podmiotów zostało zarejestrowanych, a 30 wyrejestrowano.

Według danych z rejestru REGON wśród podmiotów posiadających osobowość prawną w gminie Gilowice najwięcej stanowią spółki handlowe z ograniczoną odpowiedzialnością (13). Analizując rejestr pod kątem liczby zatrudnionych pracowników można stwierdzić, że najwięcej jest mikro-przedsiębiorstw, zatrudniających 0- 9 pracowników (442 podmioty).

2,2% (10) podmiotów jako rodzaj działalności deklarowało rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo, jako przemysł i budownictwo swój rodzaj działalności deklarowało 33% (153) podmiotów, a 64,8% (300) podmiotów w rejestrze zakwalifikowana jest jako pozostała działalność. Wśród osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w gminie Gilowice najczęściej deklarowanymi rodzajami przeważającej działalności są: handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (26,7%) oraz budownictwo (24,7%).¹⁸

Na przestrzeni ostatnich lat obserwuje się stały wzrost ogólnej liczby zarejestrowanych podmiotów. Najwyższy wskaźnik nowo zarejestrowanych podmiotów odnotowano w roku 2018.

Wykres 9. Podmioty gospodarcze w rejestrze REGON w latach 2016-2019

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Na podstawie powyższych danych można wnioskować, iż warunki do rozpoczynania i prowadzenia działalności gospodarczej są dosyć sprzyjające, a działania gminy w zakresie wspierania i rozwoju przedsiębiorczości przyczyniają się do poprawy stanu gospodarki lokalnej.

¹⁸ https://www.polskawliczbach.pl/gmina_Gilowice#rejestr-regon

DIAGNOZA ISTNIEJĄCYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY GILOWICE

W wyniku badania ankietowego przeprowadzonego wśród dorosłych mieszkańców gminy Gilowice pozyskano dane dotyczące rozpowszechnienia poszczególnych problemów społecznych w środowisku lokalnym. Miarą ważności różnych problemów społecznych była średnia uzyskana w wyniku odpowiedzi respondentów, gdzie waga punktowa wynosiła odpowiednio od 5 przy problemie uważanym za „bardzo istotny” do 1 przy „nieistotnym”.

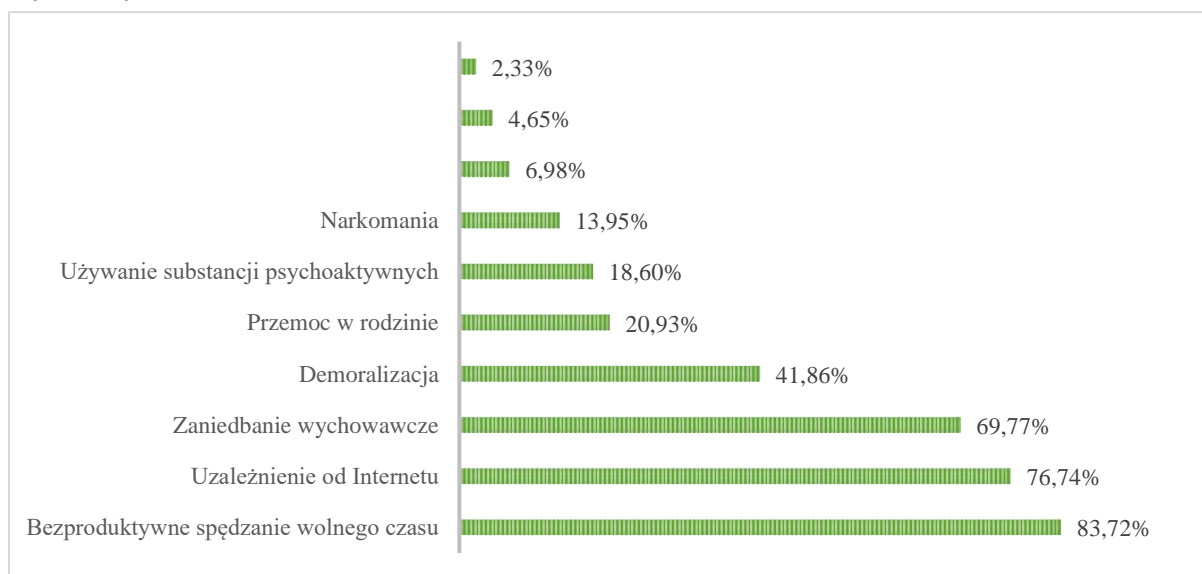
Tabela 10. Ocena ważności problemów społecznych występujących na terenie gminy Gilowice

Problemy społeczne	Ważność problemu
Alkoholizm	3,80
Narkomania	2,57
Wzrost przestępczości	2,39
Nowe substancje psychoaktywne (dopalacze)	2,39
Bezrobocie	3,63
Ubóstwo	3,13

Jak wynika z badań, ankietowani mieszkańcy w hierarchii problemów najwyżej usytuowali alkoholizm, którego ważność została oceniona na poziomie 3,80. Stosunkowo wysoka pozycja zjawiska alkoholizmu jednoznacznie wskazuje priorytetowy kierunek działań, jakie powinien podejmować samorząd w ramach profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych. Na kolejnych pozycjach pod względem ważności znalazło się bezrobocie oraz ubóstwo.

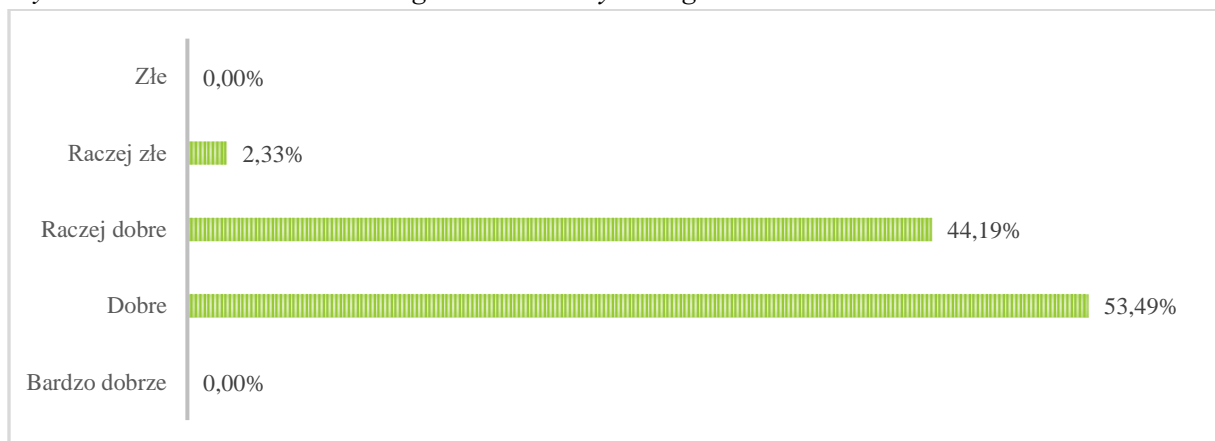
Mieszkańcy zostali również zapytani jakie negatywne zjawiska dostrzegają na terenie gminy w odniesieniu do dzieci i młodzieży. Jak wynika z odpowiedzi najbardziej zauważalnym problemem jest bezproduktywne spędzanie czasu wolnego oraz uzależnienie od Internetu. Wielu respondentów zwróciło również uwagę na zaniedbanie wychowawcze, demoralizację oraz przemoc w rodzinie.

Wykres 10. Jakie negatywne zjawiska odnoszące się do dzieci i młodzieży dostrzega Pani/Pan najczęściej?

Ogólne warunki życia w gminie Gilowice mieszkańcy najczęściej oceniali jako dobre lub raczej dobre. Tylko 2,33% respondentów wyraziło niezadowolenie z warunków życia gminie, przyznając, że są raczej złe.

Wykres 11. Jak ocenia Pani/Pan ogólne warunki życia w gminie?

Problemy w obszarze pomocy społecznej

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Potrzeby osób i rodzin korzystających z pomocy powinny zostać uwzględnione, jeżeli odpowiadają celom i mieszczą się w możliwościach pomocy społecznej.

GMINNY OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ W GILOWICACH

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gilowicach jest jednostką organizacyjną gminy Gilowice do realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej. Jednostka realizuje również zadania w szczególności z zakresu:

- świadczeń rodzinnych,
- świadczeń wychowawczych,
- funduszu alimentacyjnego,
- pomocy mieszkaniowej,
- dodatku energetycznego,
- Karty Dużej Rodziny,
- potwierdzania prawa do świadczeń zdrowotnych finansowanych ze środków publicznych,
- przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- świadczenia Dobry Start,
- wspierania rodziny.

Z danych przekazanych przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gilowicach wynika, iż ogólna liczba rodzin korzystających z pomocy na przestrzeni lat 2017-2019 nieco zmalała.

Tabela 11. Rodziny korzystające z pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej

	2017	2018	2019
Rodziny korzystające ze świadczeń GOPS ogółem,	182	166	157
w tym:			
Rodziny korzystające ze świadczeń z powodu uzależnień	11	10	9

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Gilowicach

Najczęstszą formą udzielanej pomocy są świadczenia w postaci pracy socjalnej, a liczba rodzin korzystających z tego typu pomocy z biegiem lat wzrasta. Zmalała natomiast liczba rodzin korzystających ze świadczeń pieniężnych.

Tabela 12. Rodzaje pomocy udzielanej przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

Rodzaje pomocy udzielanej przez GOPS	2017	2018	2019
	Rodziny/Osoby		
Świadczenia rzeczowe	40/183	39/158	42/162
Świadczenia pieniężne	103/246	95/235	86/209
Świadczenia w postaci pracy socjalnej	138/360	144/368	147/359

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Gilowicach

W roku 2019 najczęstszym powodem udzielania pomocy społecznej była długotrwała choroba, a kolejno ubóstwo.

Tabela 13. Powody przyznawania pomocy społecznej

Powody przyznawania pomocy społecznej	2017	2018	2019
niepełnosprawność	20	18	33
bezrobocie	41	40	23
ubóstwo	78	68	46
bezzradność opieki wychowawczej	14	14	21
długotrwała choroba	63	55	52
przemoc w rodzinie	4	3	1
trudności po zwolnieniu z zakładu karnego	3	2	1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Gilowicach

Zgodnie z danymi GUS w 2019 roku ze świadczeń rodzinnych korzystało 165 rodzin, w których pomocą objęto łącznie 361 dzieci. Przeciętna miesięczna liczba rodzin w gminie pobierających świadczenie wychowawcze 500 plus w 2019 roku wyniosła 456, a liczba dzieci w rodzinach 715. Na przestrzeni lat 2017-2019 liczba rodzin korzystających ze świadczeń rodzinnych nieco zmalała, co jest związane z sukcesywnym wzrostem wynagrodzeń, w tym płacy minimalnej przy jednoczesnym niezmiennym kryterium dochodowym.

Tabela 14. Korzystający ze świadczeń rodzinnych i wychowawczych w latach 2017-2019

Korzystający ze świadczeń	2017	2018	2019
Świadczenia rodzinne:			
- rodziny	178	178	165
- dzieci	402	398	361
Świadczenia wychowawcze 500 plus:			
- przeciętna miesięczna liczba rodzin pobierających świadczenie	456	436	456
- przeciętna miesięczna liczba dzieci, na które rodziny otrzymują świadczeni	730	697	715

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Według danych GUS beneficjentami środowiskowej pomocy społecznej w 2019 roku było 96 gospodarstw domowych, w których pomocą objęto łącznie 232 osoby. Na przestrzeni lat 2017-2019 zmalała zarówno liczba gospodarstw domowych jak i liczba osób korzystających z środowiskowej pomocy społecznej.

Wykres 12. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w latach 2016-2018

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Bezrobocie

Na przestrzeni lat 2016-2019 ogólna liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych w gminie Gilowice zmalała o ponad 34,00%. Świadczy to o pozytywnych zmianach na rynku pracy oraz ogólnym ożywieniu gospodarczym będącymi wynikiem właściwej polityki gminy oraz działania krajowych instrumentów wsparcia bezrobotnych, w szczególności kierowanych do osób poniżej 30 roku życia, powyżej 50 roku życia oraz długotrwale bezrobotnych.

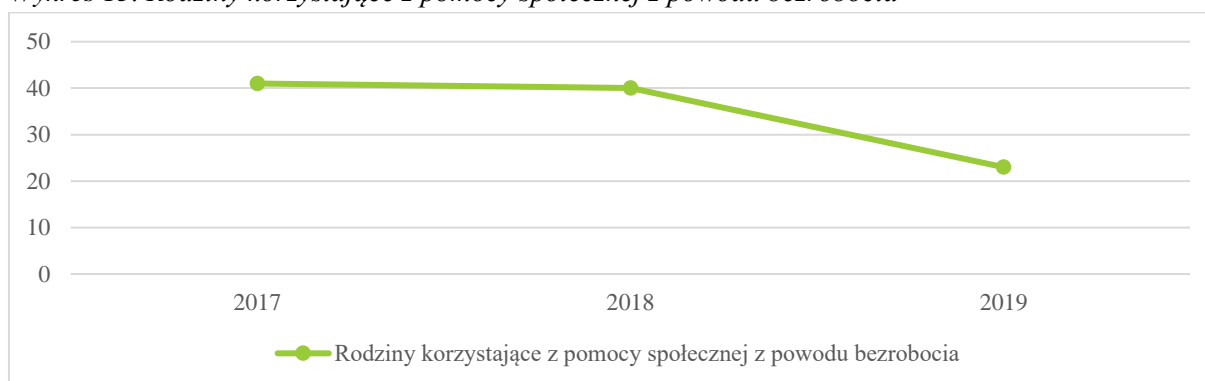
Tabela 15. Stan bezrobocia rejestrowanego w gminie Gilowice w latach 2016-2019

Stan bezrobocia	2016	2017	2018	2019
Bezrobotni zarejestrowani ogółem; w tym:	158	128	126	104
Kobiety	74	66	75	70
Mężczyźni	84	62	51	34
Osoby do 30 roku życia	48	38	35	27
Osoby po 50 roku życia	42	27	31	26
Długotrwale bezrobotne	85	62	57	43

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Zgodnie z danymi GOPS w Gilowicach, na przestrzeni lat 2017-2019 zmalała liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia.

Wykres 13. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu bezrobocia

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Gilowicach

Problem uzależnień od substancji psychoaktywnych

Alkoholizm

Według szacunków Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych co ósmy dorosły Polak nie pije w ogóle alkoholu. Ponadto większość osób pijących alkohol spożywa go w sposób, który nie powoduje negatywnych konsekwencji dla nich i dla osób z ich otoczenia. Jednak kilkanaście procent dorosłych Polaków spożywa alkohol problemowo. Szacuje się, że w grupie tej znajduje się ok. 900 tys. osób uzależnionych oraz ponad 2 mln osób pijących alkohol ryzykownie lub szkodliwie. Należy podkreślić, że grupa osób najczęściej pijących, stanowiąca 9% ogólnej liczby osób konsumujących alkohol, spożywa aż 43% całego wypijanego alkoholu.¹⁹

Konkretna liczba osób uzależnionych od alkoholu jest trudna do ustalenia. Posługując się danymi szacunkowymi Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych można natomiast określić przybliżoną liczbę osób wśród danej populacji, u których mogą występować różne kategorie problemów alkoholowych.

Tabela 16. Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych

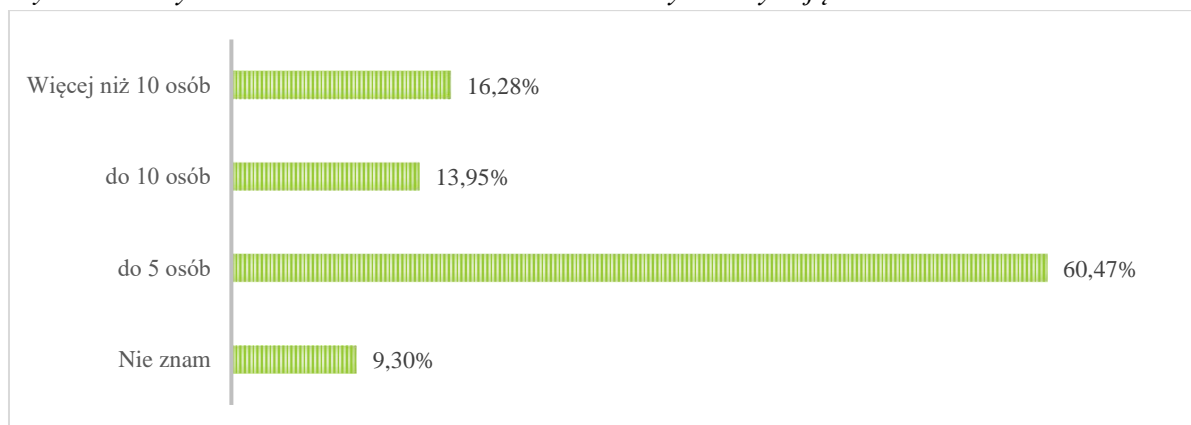
Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych (dane szacunkowe)	Polska 38,6 mln	Gmina Gilowice 6 251 mieszkańców
Liczba osób uzależnionych od alkoholu	ok. 2% populacji	ok. 125 osób
Dorośli żyjący w otoczeniu alkoholika (współmałżonkowie, rodzice)	ok. 4% populacji	ok. 250 osób
Dzieci wychowujące się w rodzinach alkoholików	ok. 4% populacji	ok. 250 osób
Osoby pijące szkodliwie	5-7% populacji	ok. 313-438 osób
Ofiary przemocy domowej w rodzinach z problemem alkoholowym	2/3 osób dorosłych oraz 2/3 dzieci z tych rodzin	ok. 167 osób dorosłych i dzieci

Źródło: PARPA

¹⁹ <http://www.parpa.pl/index.php/szkody-zdrowotne-i-uzaleznienie/picie-ryzykowne-i-szkodliwe>

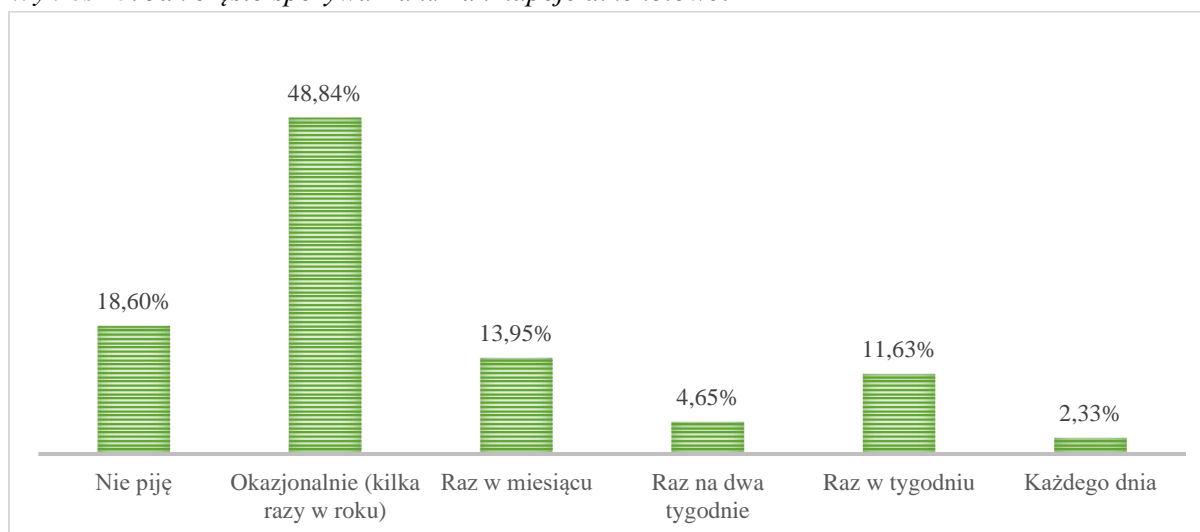
Dane z przeprowadzonej diagnozy społecznej wśród mieszkańców gminy Gilowice wskazują, iż problem alkoholizmu został usytuowany najwyżej w hierarchii problemów społecznych. 46,51% badanych stwierdziło, że jest to bardzo powszechny problem, a pozostałe 53,49% uznało, że są to nieliczne przypadki. Co więcej, problem odnotowany został także w odpowiedziach respondentów potwierdzających znajomość w swoim otoczeniu osób nadużywających alkoholu, ogółem ponad 90,00% z nich przyznało, że zna takie osoby.

Wykres 14. Czy zna Pani/Pan w swoim środowisku osoby nadużywające alkohol?

Jak wskazują wyniki pozyskane w trakcie badania, blisko 49,00% respondentów spożywa alkohol okazjonalnie, a najczęściej spożywanym napojem jest wino, a w dalszej kolejności piwo. 18,60% badanych zadeklarowało abstynencję, natomiast pozostali ankietowani przyznali się do spożywania alkoholu raz w miesiącu lub częściej.

Wykres 15. Jak często spożywa Pani/Pan napoje alkoholowe?

46,52% ankietowanych potwierdziło, że spotyka się ze zjawiskiem nietrzeźwości wśród kierowców, w tym 44,19% zadeklarowało, że zdarzyło się to kilka razy, a 2,33% stwierdziło, że są to sytuacje bardzo częste. Niepokojącym jest, iż blisko 42,00% badanych było świadkami spożywania alkoholu przez kobiety w ciąży, w tym 34,88% spotkało się z taką sytuacją kilka razy, a 6,98% przyznało, że zdarza się to bardzo często. Mieszkańcy zwrócili również uwagę na nasilenie zjawiska spożywania alkoholu przez osoby nieletnie. 32,56% badanych przyznało, że spotkało się z przypadkami sprzedaży alkoholu osobom nieletnim. Wobec powyższego dość pozytywnie kształtuje się wynik dotyczący wiedzy respondentów na temat instytucji działających na terenie gminy, które pomagają osobom uzależnionym. 62,79% badanych przyznało, że posiada wiedzę w tym zakresie, wskazując przede wszystkim na Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej oraz Punkt Konsultacyjny. Pojedyncze odpowiedzi wskazywały również na Zespół Interdyscyplinarny i Ośrodek Leczenia Uzależnień w Żywcu. Pozostałe 37,21% badanych przyznało się do braku wiedzy w tym zakresie.

Problem spożywania napojów alkoholowych przez młode osoby potwierdzają także wyniki badania przeprowadzonego wśród uczniów klas siódmych i ósmych szkół podstawowych z terenu gminy, z których wynika, iż blisko 14,00% z nich miało już kontakt z alkoholem. Niepokojącym jest również fakt, iż obniża się wiek inicjacji alkoholowej, która według deklaracji badanych uczniów najczęściej przypada na wiek 11 lat. Pierwszym kontaktem z alkoholem sprzyja zazwyczaj okres wakacyjny. Wielu uczniów biorących udział w badaniu zadeklarowało, że zna osoby niepełnoletnie mające do czynienia z substancjami psychoaktywnymi. Pozyskane w trakcie badania dane wskazują, iż takie znajomości zazwyczaj poszerzają się wraz z wiekiem badanych.

Akcentowany przez respondentów problem alkoholizmu wskazuje zatem jednoznacznie na priorytetowy kierunek działań, jaki powinien podejmować samorząd w ramach profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych. Wobec powyższego, zasadne jest podejmowanie działań w celu eliminowania potencjalnych zagrożeń związanych z nadużywaniem alkoholu na terenie gminy. Konieczne jest prowadzenie działań o charakterze profilaktycznym, szkoleniowym, informacyjnym, a także promującym różne formy zdrowego stylu życia.

Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych:

Zadania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych realizowane są w oparciu o corocznie uchwalany Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, który określa lokalną strategię w zakresie profilaktyki uzależnienia oraz zapobiegania szkód społecznych i indywidualnych wynikających z nadużywania alkoholu.

Zadania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych:

- udział w posiedzeniach Komisji,
- opiniowanie wniosków o wydanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych,
- przeprowadzanie rozmów z osobami nadużywającymi alkohol i uzależnionymi,
- prowadzenie punktu konsultacyjnego Komisji ds. uzależnień i ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie z problemem alkoholowym,
- kierowanie wniosków do sądu o leczenie w ośrodkach leczenia odwykowego,
- kierowanie wniosków o wydanie opinii biegłych sądowych w przedmiocie uzależnienia od alkoholu,
- kontrolowanie punktów sprzedaży alkoholu w zakresie przestrzegania ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałania alkoholizmowi.

Na podstawie przedstawionych poniżej danych z działalności Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych można stwierdzić, iż na przestrzeni lat zmalała liczba wniosków o leczenie odwykowe skierowanych do komisji. Zmalała również liczba rodzin korzystających z Pomocy Punktu Konsultacyjnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, w związku z wystąpieniem problemu uzależnienia od alkoholu.

Tabela 17. Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w latach 2017-2019

Działalność GKRPA	2017	2018	2019
Posiedzenia GKRPA	12	12	12
Przeprowadzone rozmowy:			
- ze stroną	32	49	53
- ze świadkiem	45	34	36
Liczba wniosków o leczenie odwykowe	13	15	8
Obecnie rozpoczętych spraw (postępowanie z poprzedniego roku)	12	16	17
- zawieszono	3	4	2
- umorzono	3	6	5
Liczba zleceń przeprowadzenia badania przez biegłych sądowych	3	3	5

Liczba wniosków skierowanych do Sądu o przymusowe leczenie	3	4	5
Liczba przeprowadzonych kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych	0	0	0
Liczba rodzin korzystających z pomocy Punktu Konsultacyjnego ogółem, w tym:	50	44	39
- liczba rodzin z problemem alkoholowym	27	24	19
Postanowienia opiniujące lokalizację punktów sprzedaży napojów alkoholowych ogółem, w tym:	4	5	0
- negatywne	0	0	0
Liczba szkoleń, w których uczestniczyli członkowie GKRPA	1	2	1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GKRPA w Gilowicach

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w czasie posiedzeń w latach 2017-2019 nie wszczęła procedury Niebieskie Karty.

Komisja podjęła działania wobec rodzin, które zostały skierowane przez Zespół Interdyscyplinarny:

- 2019 wszczęcie procedur - 2
- 2018 wszczęcie procedur - 4
- 2017 wszczęcie procedur - 4

Punkt Konsultacyjno- Terapeutyczny

- Konsultacje psychoterapeutyczne (grupa wsparcia) – psychoterapeuta
- Pełnienie dyżur interwencyjno- wspierających – dwóch psychologów

Na terenie gminy Gilowice realizowany jest szereg działań w obszarze profilaktyki uzależnień, ze szczególnym uwzględnieniem działalności profilaktycznej wśród dzieci szkolnych i młodzieży poprzez organizację m.in. spektakli, konkursów, zajęć pozalekcyjnych, zajęć sportowych. Organizowane są również szkolenia i warsztaty profilaktyczne dla kadry pedagogicznej, rodziców, a także inne spotkania angażujące do uczestnictwa społeczność lokalną oraz promujące zdrowy i aktywny tryb życia.

Tabela 18. Działalność profilaktyczna

Działalność profilaktyczna	
Ważniejsze oddziaływania profilaktyczne dla dzieci i młodzieży	
2017 rok	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Spektakle profilaktyczne - 139 uczniów ▪ Prelekcje, pogadanki, spotkania z psychologami - 349 uczniów ▪ Konkursy (profilaktyczne) - 73 uczniów ▪ Zajęcia pozalekcyjne gry na instrumentach dętych - 8 uczestników ▪ Szkolenie dla rodziców - 28 ▪ Szkolenie dla nauczycieli - 11
2018 rok	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Spektakle profilaktyczne - 211 uczniów ▪ Prelekcje, pogadanki, spotkania z psychologami - 192 uczniów ▪ Konkursy (profilaktyczne) - 80 uczniów ▪ Zajęcia pozalekcyjne gry na instrumentach dętych - 8 uczestników ▪ Szkolenie dla rodziców - 60 ▪ Szkolenie dla nauczycieli - 30
2019 rok	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Spektakle profilaktyczne - 550 uczniów ▪ Prelekcje, pogadanki, spotkania z psychologami - 48 uczniów ▪ Impreza plenerowa - 160 uczestników ▪ Turniej, olimpiada - 33 uczniów ▪ Konkursy (profilaktyczne) - 73 uczniów ▪ Zajęcia pozalekcyjne gry na instrumentach dętych - 6 uczestników ▪ Szkolenie dla rodziców - 306 (3 spotkania cykliczne - w czasie zebrań ogólnych w szkole)
Inne działania profilaktyczne skierowane do dzieci i młodzieży	
2017 rok	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Kolonie i obozy z programem zajęć socjoterapeutycznych dla dzieci i rodzin z problemem alkoholowym - 53 osoby ▪ Pozalekcyjne zajęcia sportowe realizowane w ramach gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych - 16 osób
2018 rok	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Pozalekcyjne zajęcia sportowe realizowane w ramach gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych - 22 osoby
2019 rok	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Pozalekcyjne zajęcia sportowe realizowane w ramach gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych - 2 osób
Organizacje pożytku publicznego promujące zdrowy trzeźwy styl życia wśród dzieci i młodzieży, które zgłosiły się do konkursu organizacji zajęć pozalekcyjnych i ich programy zostały pozytywnie zaakceptowane	
2017 rok	<ol style="list-style-type: none"> 1. <u>Ludowy Uczniowski Klub Sportowy w Gilowicach</u>: organizacja zajęć pozalekcyjnych promujących zdrowy, trzeźwy styl życia dla dzieci i młodzieży w szczególności poprzez wspieranie: zajęć nauki pływania na Krytej Pływalni pod nazwą: „Kto pływa- świetną sylwetkę trzyma”

	<p>2. <u>Parafialny Klub Sportowy Olimpijczyk Gilowice</u>: organizacja zajęć pozalekcyjnych promujących zdrowy, trzeźwy styl życia dla dzieci i młodzieży „Kto jak nie my? Wakacje nie dla nudziarzy”</p> <p>3. <u>Uczniowski Klub Sportowy w Rychwałdzie</u>: „Dziś pływamy- jutro uśmiech mamy”</p> <p>4. <u>Uczniowski Klub Sportowy w Rychwałdzie</u>: „Łyżwy- To lubię”</p> <p>5. <u>Ludowy Uczniowski Klub Sportowy w Gilowicach</u>: „Zdrowo jemy- długo żyjemy”</p> <p>6. <u>Fundacja „Rodzina w służbie człowieka” Rychwałd</u>: „Z dziada pradziada prawda jest taka, że zdrowie i ruch to wartość jednaka”</p>
2018 rok	<p>1. <u>Ludowy Uczniowski Klub Sportowy w Gilowicach</u>: organizacja zajęć pozalekcyjnych promujących zdrowy, trzeźwy styl życia dla dzieci i młodzieży w szczególności poprzez wspieranie zajęć nauki pływania na Krytej Pływalni pod nazwą: „Pływam bo lubię”</p> <p>2. <u>Uczniowski Klub Sportowy przy Zespole Szkół w Rychwałdzie</u>: „Gdy pływam to o zdrowie zdobywam”</p> <p>3. <u>Uczniowski Klub Sportowy przy Zespole Szkół w Rychwałdzie</u>: „Łyżwy 2018”</p> <p>4. <u>Ludowy Uczniowski Klub Sportowy w Gilowicach</u>: „Zdrowo jemy- bo rozumiemy”</p> <p>5. <u>Fundacja „Rodzina w służbie człowieka” Rychwałd</u>: „Z dziada pradziada wiedz jest taka, że zdrowie i ruch to wartość jednaka- II edycja programu”</p> <p>6. <u>Parafialny Klub Sportowy Olimpijczyk Gilowice</u>: organizacja zajęć pozalekcyjnych promujących zdrowy, trzeźwy styl życia dla dzieci i młodzieży „Nie jesteśmy nudni- wakacje spędzamy cudnie”</p>
2019 rok	<p>1. <u>Ludowy Uczniowski Klub Sportowy w Gilowicach</u>: organizacja zajęć pozalekcyjnych promujących zdrowy, trzeźwy styl życia dla dzieci i młodzieży w szczególności poprzez wspieranie: zajęć z zakresu amatorskiego ruchu artystycznego, tańca, gry na instrumentach muzycznych, zainteresowań muzyczno-plastycznych, zdrowego żywienia pod nazwą: „Potrafię żyć bez używek”</p> <p>2. <u>Fundacja „Rodzina w służbie człowieka” Rychwałd</u>: „Kto miód łyka, jak koń bryka”</p> <p>3. <u>Parafialny Klub Sportowy Olimpijczyk Gilowice</u>: organizacja zajęć pozalekcyjnych promujących zdrowy, trzeźwy styl życia dla dzieci i młodzieży „Może morze, może las? Wakacje są dla nas”</p> <p>4. <u>Ludowy Uczniowski Klub Sportowy w Gilowicach</u>: „Już pływam kraulem”</p> <p>5. <u>Uczniowski Klub Sportowy Rychwałd</u>: „Zdrowie zdobywam i dalej pływam”</p> <p>6. <u>Uczniowski Klub Sportowy Rychwałd</u>: „Piruet i balety”</p>

Narkomania

„Narkomania staje się coraz bardziej powszechnym zjawiskiem w Polsce. Aż co piąty nastolatek spróbował marihuany, co dziesiąty – amfetaminy, natomiast co piętnasty próbował heroiny. Zjawisko narkomanii jest coraz bardziej wszechobecne. Obowiązujące w Rzeczypospolitej normy prawne nakładają wiele sankcji karnych na osoby powiązane ze środowiskiem narkomanii: na dealerów narkotyków, osoby, które je przetwarzają, wytwarzają, czerpią zyski ze sprzedaży lub są ich posiadaczami. Normy te są często interpretowane jako jedne z najbardziej restrykcyjnych w porównaniu z innymi państwami Europy. Zjawisko narkomanii to jeden z najpoważniejszych problemów społecznych, a także chorób XXI wieku. Osób zarażonych wciąż przybywa i są to w głównej mierze osoby młode.”²⁰

Dane pozyskane w trakcie diagnozy zagrożeń społecznych wskazują, iż problem narkomanii jest zauważalny na terenie gminy Gilowice natomiast są to najczęściej sporadyczne przypadki. Taką odpowiedź wskazało 46,51%, z kolei 13,95% stwierdziło, że jest to bardzo powszechny problem. Zdecydowana większość respondentów (93,02%) biorących udział w badaniu nie zna miejsc, w których można dokonać zakupu narkotyków. Blisko 35,00% ankietowanych potwierdziło, że zna w swoim otoczeniu osoby zażywające tego rodzaju środki psychoaktywne, w tym 30,23% zna do 5 takich osób, a 4,65% wskazało na przedział 6-10 osób. Do zażywania narkotyków przyznało się 2,33% badanych, którzy potwierdzili ich użycie kilka razy.

W trakcie badania ankietowego przeprowadzonego wśród uczniów pojawiły się deklaracje potwierdzające znajomość w swoim środowisku osób niepełnoletnich zażywających narkotyki. Do posiadania tego typu znajomości przyznało się 1,89% uczniów klas piątych i szóstych oraz 11,93% uczniów klas siódmych i ósmych. Do zażywania tego typu substancji psychoaktywnych przyznał się tylko jeden z uczniów klas siódmych i ósmych.

²⁰ Instytut Zdrowia Publicznego, Wydział Lekarski i Nauk o Zdrowiu Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach, *Praca zbiorowa Zdrowie i jego uwarunkowania. Problem narkomanii i narkotyków w Polsce. Rozmiar trendy i zjawiska*, Lublin 2017, http://www.neurocentrum.pl/dcten/wp-content/uploads/nowak-starz_g3p1.pdf

Problemy osób starszych, niepełnosprawność i długotrwała choroba

Dane demograficzne wskazują wyraźnie na problem starzenia się społeczeństwa na terenie gminy Gilowice. Jak wiadomo osoby starsze są bardziej narażone na choroby, co często prowadzi także do niepełnosprawności. Starość wiąże się z niższą aktywnością i sprawnością fizyczną, a w konsekwencji często z marginalizacją osób starszych jako zbiorowości. W związku z migracją ludzi młodych wzrasta ilość osób starszych, samotnie mieszkających, które często wymagają opieki. Na terenie gminy zauważalny jest problem zapewnienia opieki, który z biegiem lat może narastać.

Tabela 19. Podział mieszkańców ze względu na wiek

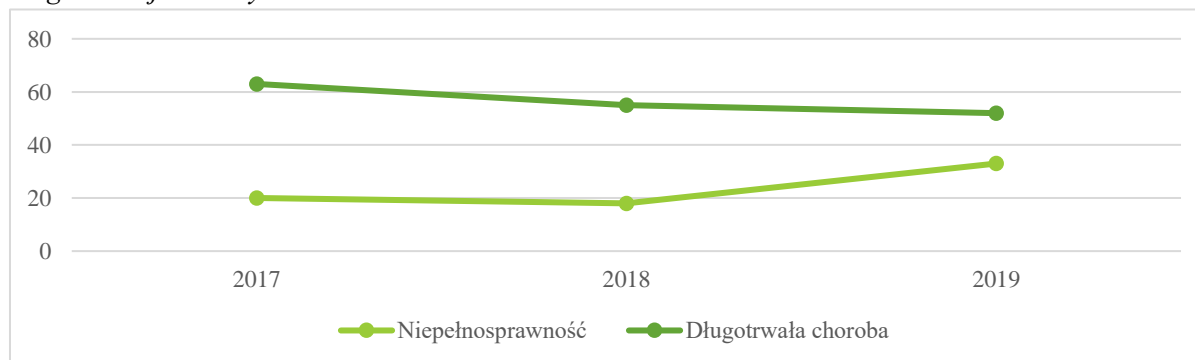
Liczba mieszkańców	2015	2016	2017	2018	2019
Ogółem, w tym:	6 193	6 204	6 230	6 252	6 251
Osoby w wieku 0-17 lat	1261	1267	1284	1273	1282
Osoby w wieku 18-59 lat	3648	3655	3657	3639	3589
Osoby w wieku 60 lat i więcej	1284	1282	1289	1340	1380

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Niepełnosprawność i długotrwała lub ciężka choroba to przesłanki do udzielania pomocy przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, uprawniające między innymi do zasiłku okresowego, usług opiekuńczych, zasiłku pielęgnacyjnego czy świadczenia pielęgnacyjnego.

Zgodnie z danymi GOPS w Gilowicach, na przestrzeni ostatnich trzech lat nieco zmalała liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu długotrwałej choroby, natomiast liczba odbiorców pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności, w roku 2019 była najwyższa.

Wykres 16. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności lub długotrwałej choroby

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Gilowicach

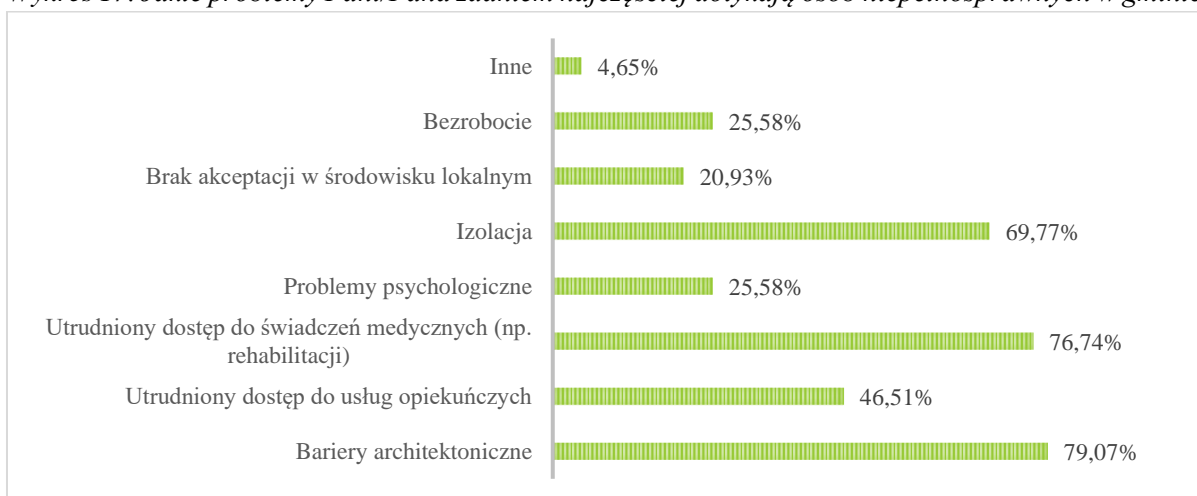
Tabela 20. Świadczenia opiekuńcze w latach 2017-2019

Świadczenia opiekuńcze	2017	2018	2019
	Liczba świadczeń		
Zasiłek pielęgnacyjny - ogółem	1 091	1 072	1 116
Zasiłek pielęgnacyjny - dla niepełnosprawnego dziecka	327	306	356
Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 r.ż. o znacznym stopniu niepełnosprawności	395	411	408
Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby powyżej 75 r.ż.	24	16	24
Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 r.ż. o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności powstałej przed ukończeniem 21 r.ż.	345	339	328
Świadczenie pielęgnacyjne	249	309	328
Specjalny zasiłek opiekuńczy	11	0	0
Świadczenia opiekuńcze ogółem - zasiłek pielęgnacyjny, świadczenia pielęgnacyjne, specjalny zasiłek opiekuńczy	1 351	1 381	1 444

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Gilowicach

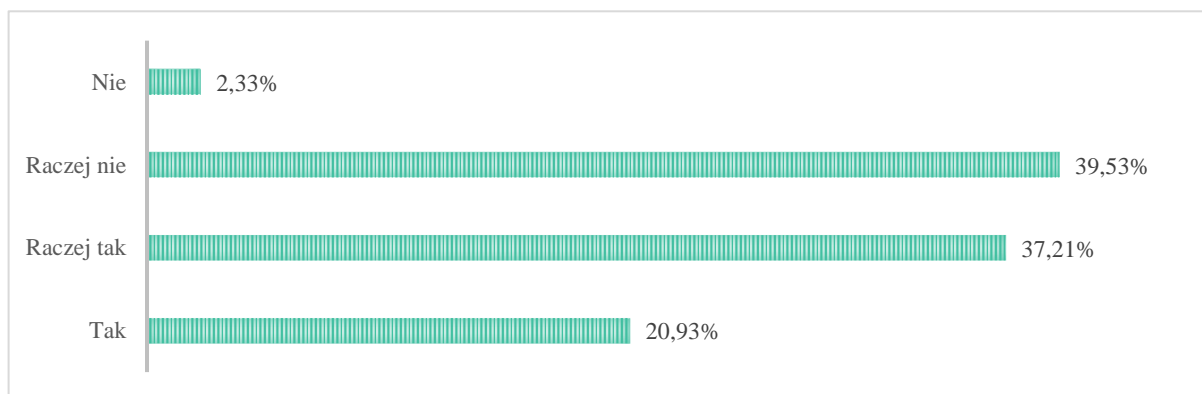
W trakcie badania ankietowego przeprowadzonego wśród dorosłych mieszkańców gminy Gilowice wskazano kilka problemów, które ich zdaniem najbardziej dotyczą osoby z niepełnosprawnościami. Większość badanych wskazało na bariery architektoniczne, utrudniony dostęp do świadczeń medycznych (np. rehabilitacji) oraz izolację. Wśród innych problemów wskazano na brak możliwości zapewnienia całodobowej opieki.

Wykres 17. Jakie problemy Pani/Pana zdaniem najczęściej dotyczą osób niepełnosprawnych w gminie?

Ponadto większość respondentów przyznała, że działania podejmowane na terenie gminy Gilowice raczej uwzględniają potrzeby osób z niepełnosprawnościami. Z kolei blisko 42,00% było przeciwnego zdania.

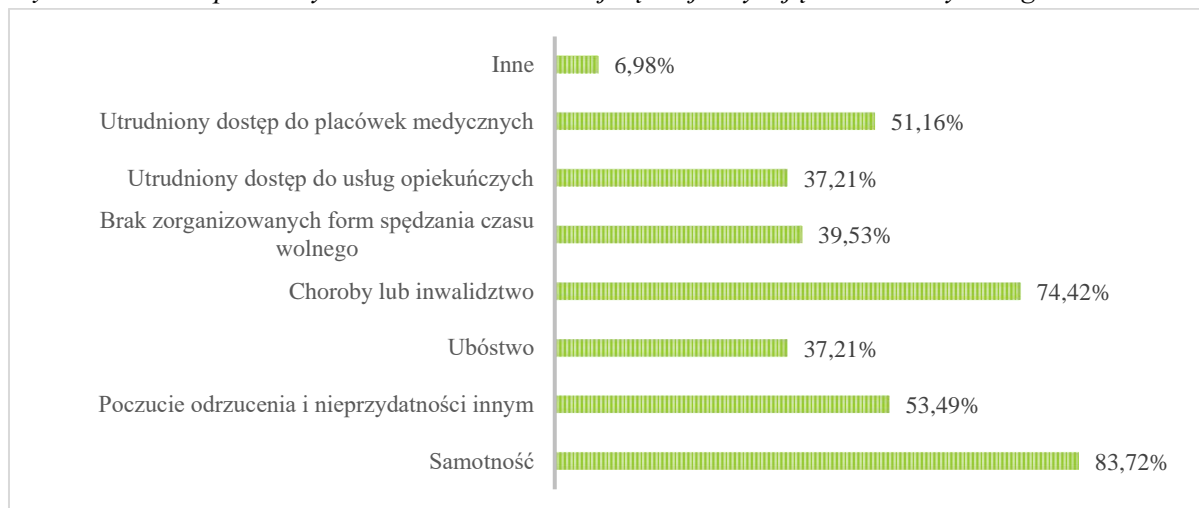
Wykres 18. Czy Pani/Pana zdaniem w działaniach realizowanych na terenie gminy uwzględnia się potrzeby osób z niepełnosprawnościami?

Wśród działań mających na celu poprawę sytuacji osób niepełnosprawnych w gminie ankietowani mieszkańcy wymieniali najczęściej likwidację barier architektonicznych (dostosowanie budynków, chodników do potrzeb osób niepełnosprawnych), zwiększenie zakresu bezpłatnych usług rehabilitacyjnych oraz opiekuńczych, pomoc w codziennym funkcjonowaniu poprzez zapewnienie wsparcia, towarzystwa, załatwianie spraw urzędowych, utworzenie całodobowych ośrodków dla osób niepełnosprawnych, zwiększenie dostępu do lekarzy specjalistów. Jako zasadne wskazano również podejmowanie działań w zakresie aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych (np. utworzenie spółdzielni socjalnej z miejscami pracy chronionej), zagospodarowanie czasu wolnego oraz udzielanie informacji o programach pomocowych.

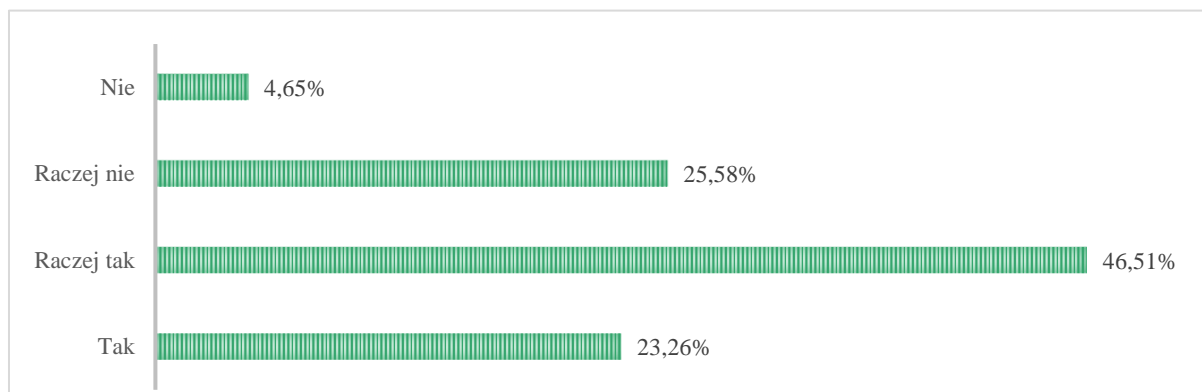
W trakcie ankietyzacji poruszono także problematykę dotyczącą osób starszych. Wśród kluczowych problemów dotyczących seniorów respondenci wskazywali najczęściej samotność, choroby lub inwalidztwo, poczucie odrzucenia i nieprzydatności innym oraz utrudniony dostęp do placówek medycznych. Zwrócono również uwagę na brak zorganizowanych form spędzania czasu wolnego, utrudniony dostęp do usług opiekuńczych oraz ubóstwo. Wśród innych problemów skazano na brak możliwości zapewnienia opieki przez rodziny, pozostawianie starszych osób z powodu migracji za pracą oraz utrudniony dostęp do całodobowych usług opiekuńczych.

Wykres 19. Jakie problemy Pani/Pana zdaniem najczęściej dotyczą osób starszych w gminie?

Blisko 70,00% ankietowanych przyznało, że działania podejmowane na terenie gminy Gilowice raczej uwzględniają potrzeby osób starszych. 30,23% badanych było natomiast przeciwnego zdania.

Wykres 20. Czy Pani/Pana zdaniem w działaniach realizowanych na terenie gminy uwzględnia się potrzeby osób starszych?

Respondenci wymienili szereg działań, które ich zdaniem poprawiłyby sytuację osób starszych. Większość wskazała na zasadność organizacji czasu wolnego, wspólnych spotkań, bezpłatnych zajęć dla seniorów np. poprzez utworzenie klubu seniora. Istotnym jest również zwiększenie dostępności do usług opiekuńczych, zapewnienie opieki w domach, zwiększenie dostępu do opieki medycznej, lekarzy specjalistów, połączeń komunikacyjnych, wsparcie finansowe oraz regularne wizyty pracowników GOPS, mające na celu bieżące monitorowanie sytuacji osób starszych.

Instytucje wspomagające osoby niepełnosprawne oraz starsze na terenie gminy Gilowice:

Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Żywcu

Zespół wydaje orzeczenia o stopniu niepełnosprawności a mianowicie o lekkim, umiarkowanym lub znacznym stopniu niepełnosprawności. Uzyskanie jednego z powyższych stopni pozwala na korzystanie z szeregu form pomocy, ulg i uprawnień, takich jak, np.

- ulgi komunikacyjne, podatkowe, zwolnienia z opłat radiowo-telewizyjnych
- możliwość uczestnictwa w terapii zajęciowej,
- możliwość uzyskania odpowiedniego zatrudnienia (np. w zakładzie pracy chronionej czy zakładzie aktywizacji zawodowej), możliwość korzystania ze szkoleń (w tym specjalistycznych), przyjęcie do ośrodków szkolenia zawodowego, podleganie przywilejom pracowniczym osób niepełnosprawnych,
- świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej- (min. zasiłek stały, okresowy),
- zaopatrzenie w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze,
- zasiłek pielęgnacyjny,
- korzystanie ze środowiskowego systemu wsparcia w samodzielnej egzystencji, tj. z usług socjalnych i opiekuńczych świadczonych przez instytucje pomocy społecznej, organizacje pozarządowe oraz inne placówki,
- możliwość wyrobienia karty parkingowej.

Usługi świadczone przez Powiatowy Urząd Pracy w Żywcu dla osób niepełnosprawnych

Osoba niepełnosprawna może być zarejestrowana w Powiatowym Urzędzie Pracy jako:

- bezrobotny – to osoba, która posiada ustaloną niepełnosprawność, jednak nie jest uprawniona m.in. do renty z tytułu niezdolności do pracy, renty socjalnej, zasiłku stałego.
- poszukujący pracy – to osoba, która oprócz ustalonej niepełnosprawności jest uprawniona m.in. do renty z tytułu niezdolności do pracy, renty socjalnej, zasiłku stałego.

Osoba z orzeczonym stopniem o niepełnosprawności, która jest zdolna do podjęcia zatrudnienia w co najmniej połowie wymiaru czasu pracy, posiadająca status „bezrobotnego” może skorzystać ze wszystkich usług urzędu pracy i instrumentów przewidzianych dla osoby bezrobotnej.

Ponadto, osoba niepełnosprawna zarejestrowana w powiatowym urzędzie pracy jako poszukująca pracy niepozostająca w zatrudnieniu może również korzystać na zasadach takich jak bezrobotni z następujących usług lub instrumentów określonych w ustawie o promocji:

- szkoleń,
- stażu,
- prac interwencyjnych,
- przygotowania zawodowego dorosłych,
- bonów szkoleniowych lub stażowych.

Dla osób niepełnosprawnych posiadających status „poszukujących pracy”, a nie pozostających w zatrudnieniu, przewidziane są usługi urzędu pracy i instrumenty finansowane ze środków PFRON. Instrumenty te są adresowane bezpośrednio do osób niepełnosprawnych, jak też do ich pracodawców.²¹

Tabela 21. Instrumenty finansowane ze środków PFRON

Uprawnienia pracodawcy zatrudniającego osobę z orzeczonym stopniem o niepełnosprawności	<ul style="list-style-type: none">• Miesięczne dofinansowanie do wynagrodzenia pracownika.• Zwrot kosztów przystosowania stanowiska pracy.• Zwrot kosztów wyposażenia stanowiska pracy.• Zwrot kosztów szkolenia pracownika.• Zwrot kosztów zatrudnienia pracownika pomagającego pracownikowi niepełnosprawnemu w pracy.• Zwolnienie z wpłat na PFRON.• Refundacja części wynagrodzenia lub składek na ubezpieczenia społeczne.
Uprawnienia osoby z orzeczonym stopniem o niepełnosprawności zdolnej do pracy, posiadające status „bezrobotnego” lub poszukującego pracy	<ul style="list-style-type: none">• Pomoc w znalezieniu zatrudnienia (pośrednictwo pracy).• Możliwość nabycia, uzupełnienia, podniesienia kwalifikacji zawodowych oraz zdobycia doświadczenia zawodowego (szkolenia, studia podyplomowe, staż).• Pomoc w wyborze odpowiedniego miejsca pracy przy uwzględnieniu predyspozycji zawodowych i możliwości zdrowotnych oraz wymagań w danym środowisku pracy (doradcy zawodowego).

²¹ <https://zywiec.praca.gov.pl/dla-bezrobotnych-i-poszukujacych-pracy/dla-niepelnosprawnych>

Osoby niepełnosprawne podejmujące i prowadzące działalność gospodarczą lub rolniczą	<ul style="list-style-type: none">• Wsparcie finansowe na podjęcie działalności gospodarczej, rolniczej albo wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej.• Dofinansowanie do oprocentowania kredytu bankowego.• Refundacja składek ZUS.
---	--

Warsztat Terapii Zajęciowej w Gilowicach

Warsztat swą działalność rozpoczął 1 grudnia 1993 roku. Podstawowym celem Warsztatu jest rehabilitacja społeczna i zawodowa zmierzająca do ogólnego rozwoju każdego uczestnika, poprawy jego sprawności psychofizycznej, zaradności osobistej oraz przystosowania do możliwie niezależnego i samodzielnego życia w środowisku społecznym.

Uczestnikami Warsztatu są osoby niepełnosprawne spełniające następujące warunki:

1. Posiadają aktualne Orzeczenie o Stopniu Niepełnosprawności ze wskazaniem do udziału w Warsztacie.
2. Zakwalifikowane zostały przez Radę Programową do Warsztatu.

Warsztat posiada osiem pracowni, tj. techniczno-stolarską, teatralną, malarską, edukacyjną, tkacko-hafciarską, informatyczną, plastyczną, gospodarstwa domowego, salę fizjoterapii, oraz gabinet psychologa. W trakcie organizacji jest formowana grupa porządkowo-ogrodnicza. Oprócz grządek warzywno-kwiatowych do dyspozycji Warsztatu jest zadrzewiony ogród i tereny sportowe, w skład których wchodzi trawiaste boisko do piłki nożnej, asfaltowe boisko do siatkówki lub koszykówki i piaszczyste do piłki plażowej. Teren Warsztatu przylega do obszarów leśnych i jest enklawą ciszy i spokoju.

Obecnie Warsztat posiada dwa 21 osobowe autobusy marki Mercedes dowożące codziennie w trzech turach 63 uczestników. Z dniem 4 stycznia rozpoczęła działalność filia placówki w Milówce. Zostały utworzone pracownie: stolarska, komputerowa, ceramiczna, gospodarstwa domowego, rehabilitacyjna, plastyczna oraz gabinet psychologa. W chwili obecnej uczęszcza 33 uczestników.²²

²² <http://www.gilowice.pl/historia,58.html>

Stowarzyszenie „Kwiat Jesieni” w Rychwałdzie

Stowarzyszenie zostało zarejestrowane w roku 2016, a jego głównym celem statutowym jest działanie na rzecz osób starszych.

Stowarzyszenie realizuje wiele projektów aktywizujących osoby starsze z terenu gminy, m.in.:

- ASOS – projekt pt. „Aktywny Senior”, na który otrzymano dotację z MRPiPS;
- FIO „Śląskie Lokalnie” – dofinansowanie młodej organizacji (doposażenie biura);
- Działaj Lokalnie IX edycja – projekt pt. „Fotografia nasza pasja”;
- Realizacja zadania publicznego Wójta Gminy Gilowice – projekt pt. „ Seniorzy winobranie poznają i swoje pasje rozwijają”;
- ASOS – projekt pt. „W zdrowym ciele zdrowy duch”, na który otrzymano dotację z MRPiPS;
- Działaj Lokalnie X edycja- projekt pt. „Ratujmy pszczoły”;
- Zadanie publiczne Wójta Gminy Gilowice pt. „Seniorze! pocznij miętę do ziół”;
- Udział w zadaniach z projektu ASOS Żywieckiej Fundacji Rozwoju; m.in. w zadaniu „Działaj bez limitu”, w którym współpracowano z Żywieckim Uniwersytetem Trzeciego Wieku.²³

Koło Gminne Emerytów Rencistów i Inwalidów w Gilowicach

Koło powstało w 2014 roku, jego głównym celem jest uaktywnienie osób starszych i umożliwienie im uczestniczenia w życiu społecznym - a także integracja emerytów i seniorów z sołectwa Gilowic i Rychwałdu. Aktualnie organizacja zrzesza 84 członków, 44 z Gilowic i 40 z Rychwałdu.

W ramach działalności koła organizowane są m.in. wycieczki, imprezy, wyjazdy do kina, akcje charytatywne, uczestnictwo w uroczystościach religijnych w parafiach na terenie gminy.²⁴

²³ <http://www.gilowice.pl/historia,143.html>

²⁴ <http://www.gilowice.pl/historia,95.html>

Ubóstwo

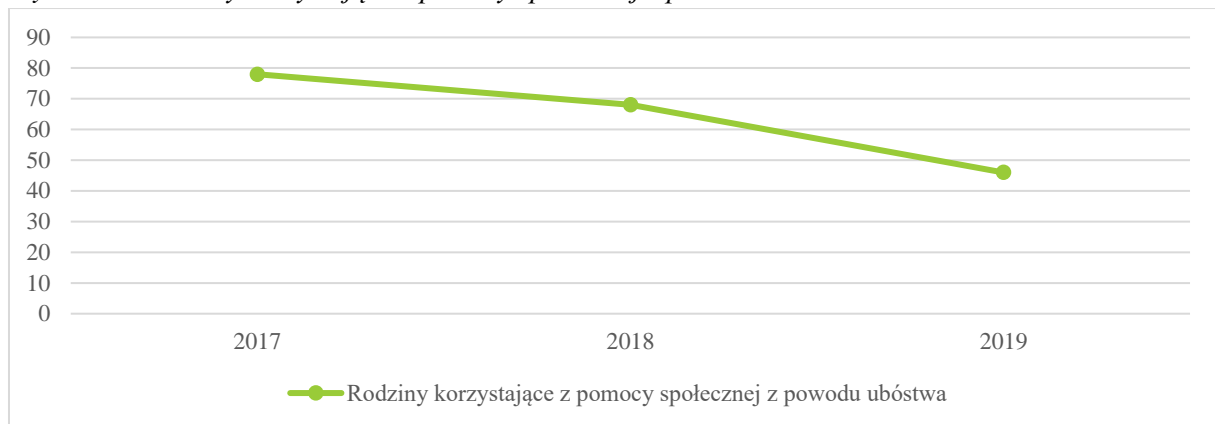
Ubóstwo jest jednym z najważniejszych i najbardziej złożonych problemów społecznych. Jest też ściśle powiązany z zagadnieniami marginalizacji i wykluczenia społecznego. Ubóstwo gospodarstw domowych w sposób szczególny uderza w wychowujące się w nich dzieci, ponieważ ogranicza i zagraża ich prawidłowemu rozwojowi i socjalizacji. Ubóstwo staje się poważnym problemem społecznym wtedy, gdy dotyczy znacznej części społeczeństwa. Skutki biedy nie rozciągają się jedynie na jednostki nią doświadczone, ale również - zwłaszcza w sytuacji jej trwałości i pokaźnego zasięgu - na resztę społeczeństwa, w tym również na tę dobrze sytuowaną pod względem materialnym. Rodzi ona bowiem wiele niekorzystnych zjawisk, począwszy od degradacji biologicznej i społecznej ubogich oraz ich rodzin, a skończywszy na zachowaniach patologicznych takich jak np. alkoholizm, narkomania oraz przestępczość.

Ustawa o pomocy społecznej nie zawiera w swojej treści wyjaśnienia pojęcia ubóstwa. Wywnioskować można z niej, że ubóstwem jest posiadanie dochodu uprawniającego do otrzymania pomocy społecznej, a zatem każda rodzina, w której dochód na osobę nie przekracza określonego kryterium dochodowego oraz każda osoba samotnie gospodarująca, której dochód nie przekracza określonego kryterium dochodowego, żyją w ubóstwie.

Aby jednak uzyskać pomoc społeczną, oprócz ubóstwa w sytuacji życiowej wnioskodawcy musi wystąpić również co najmniej jedna z następujących okoliczności: sieroctwo, bezdomność, bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba, przemoc w rodzinie, potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi, potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietności, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, trudność w integracji cudzoziemców, trudność w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego, alkoholizm lub narkomania, zdarzenie losowe i sytuacja kryzysowa, klęska żywiołowa lub ekologiczna lub inne okoliczności.

Zgodnie z danymi GOPS w Gilowicach, na przestrzeni lat 2017-2019 znacznie zmalała liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa.

Wykres 21. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu ubóstwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Gilowicach

Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego

W prawidłowo funkcjonującej rodzinie dziecko poznaje właściwe wartości i przygotowuje się do pełnienia ról społecznych. Niestety w dzisiejszych trudnych czasach rodzina narażona jest na szereg negatywnych zjawisk, które wpływają w większym lub mniejszym stopniu na jej dezorganizację. Wzrastające bezrobocie, wzrost bezdomności, zakresu ubóstwa społecznego oraz patologii społecznej stwarza zagrożenie dla funkcjonalności rodziny. Co za tym idzie, dysfunkcyjny dom rodzinny stanowi źródło frustracji, co w konsekwencji może zaburzać jego rozwój biopsychiczny i społeczny. Dysfunkcyjność w tym aspekcie może obejmować niepowodzenia w realizacji zadań wychowawczych, kryzys małżeński oraz niepowodzenia związane z niezaspokajaniem potrzeb dziecka.²⁵

Zgodnie z ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. o Wspieraniu Rodziny i Systemie Pieczy Zastępczej rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych mogą otrzymać wsparcie w postaci Asystenta Rodziny.

Wsparcie asystenta rodziny kierowane jest do rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej:

- wieloprotymowych (doświadczających minimum dwu spośród wymienionych w ustawie o Pomocy Społecznej trudnych sytuacji życiowych), w których wychowują się małoletnie dzieci,
- zagrożonych wykluczeniem społecznym (znajdujących się w sytuacji uniemożliwiającej lub znacznie utrudniającej funkcjonowanie rodziny i pełnienie przez jej członków ról społecznych, uczestnictwo w życiu społecznym, prowadzące lub stwarzające zagrożenie dziedziczenia statusu osoby wykluczonej na następne pokolenia), w których wychowują się małoletnie dzieci, lub których dzieci zostały okresowo umieszczone w pieczy zastępczej.

Asystent rodziny realizuje swoje zadania w miejscu zamieszkania oraz innych miejscach aktywności społecznej rodziny.

²⁵ Miśkiewicz. M, *Problemy współczesnej rodziny w dobie promowania wartości prorodzinnych*, Łódź 2013

Celem pracy asystenta rodziny jest:

- pomoc we wzmacnianiu rodziny i wzbudzenie motywacji członków rodziny do rozwiązywania problemów i realizacji nałożonych celów,
- pomoc w rozwiązywaniu podstawowych problemów socjalnych i zdrowotnych rodziny,
- wsparcie w rozwiązywaniu dominujących problemów psychologicznych u członków rodziny,
- tworzenie warunków do wzrostu umiejętności wychowawczych rodziców i rozwiązanie podstawowych problemów opiekuńczo-wychowawczych,
- tworzenie warunków do wzrostu umiejętności społecznych i aktywności społecznej rodziny,
- motywowanie do podnoszenia kwalifikacji zawodowych dorosłych członków rodziny oraz ich aktywności zawodowej.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gilowicach zatrudnia jedną osobę, pełniącą obowiązki asystenta rodziny. W roku 2019 pracą asystenta rodziny było objętych 11 rodzin. Na przestrzeni ostatnich lat liczba rodzin korzystających z pomocy asystenta utrzymuje się na zbliżonym poziomie.

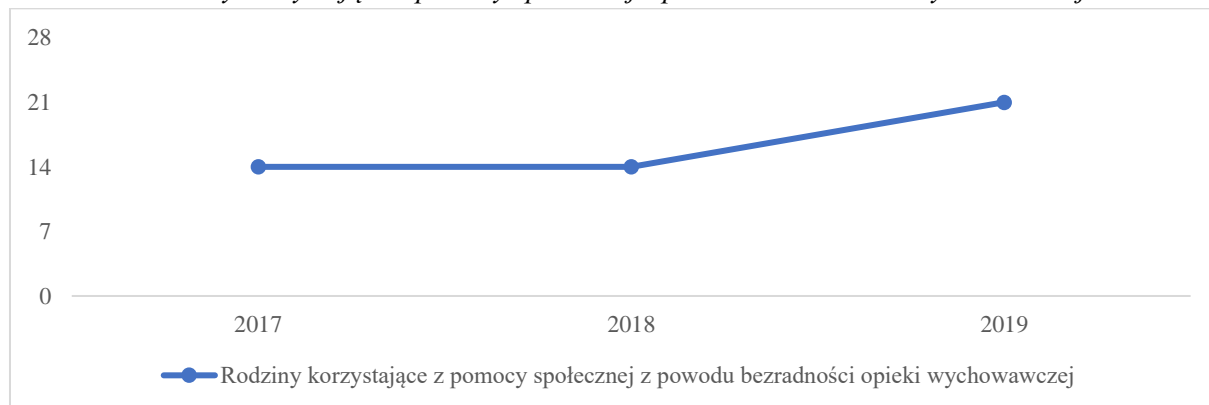
Tabela 22. Liczba rodzin objętych pracą asystenta rodziny w latach 2017-2019

	2017	2018	2019
Liczba asystentów rodziny w gminie	1	1	1
Rodziny objęte pracą asystenta rodziny	12	10	11

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Gilowicach

Zgodnie z danymi GOPS w Gilowicach, liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności wychowawczej na przestrzeni ostatnich lat znacznie wzrosła.

Tabela 23. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu bezradności opieki wychowawczej

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Gilowicach

Przemoc w rodzinie

Pojęcie przemocy w rodzinie jest bardzo obszerne i obejmuje wiele płaszczyzn. Jedną z definicji przemocy podaje Ustawa z 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, gdzie przemoc w rodzinie należy rozumieć jako: „jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny [*], w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą”.²⁶

Ponadto, przemoc w rodzinie występuje w różnych formach i przybiera różną postać. Najczęściej, kiedy mówimy o przemocy w rodzinie wyróżniamy jej dwa rodzaje jak:

- przemoc czynną - kiedy to gniew, złość agresora skierowana jest wprost na ofiarę i podejmuje on przy tym działania krzywdzące fizycznie, psychicznie czy seksualnie.
- przemoc bierną - gdzie dochodzi do różnego rodzaju zaniedbań (psychicznych, ekonomicznych, fizycznych czy seksualnych).

Do najczęstszych form przemocy w rodzinie zalicza się:

- przemoc fizyczną, czyli każde zachowanie, którego celem jest zadanie bólu fizycznego, uszkodzenie ciała, pogorszenie zdrowia lub pozbawianie życia ofiary.
- przemoc seksualną, czyli każde zachowanie mające na celu zmuszenie ofiary do podjęcia współżycia lub niechcianych zachowań seksualnych bądź zdeprecjonowanie jej seksualności.
- przemoc psychiczną, czyli każde zachowanie, którego celem jest zmniejszenie poczucia własnej wartości, wzbudzenie w ofierze strachu oraz pozbawianie jej poczucia bezpieczeństwa i kontroli nad własnym życiem.
- przemoc ekonomiczną, czyli każde zachowanie, którego celem jest ekonomiczne uzależnienie ofiary od sprawcy.²⁷

²⁶ <http://www.niebieskalinia.pl/edukacja/podstawowe-informacje-o-przemocy/definicje/4114-przemoc-w-rodzinie-definicja-ustawowa> * Ustawa jako członka rodziny definiuje "osobę najbliższą w rozumieniu art. 115 § 11 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. Nr 88, poz. 553, z późn. zm.), a także inną osobę wspólnie zamieszkującą lub gospodarującą"

²⁷ Chańska W., Kępka A., Kuczyńska S., Nowakowska U., *Przemoc w rodzinie a wymiar sprawiedliwości*, Fundacja Centrum Praw Kobiet, Warszawa 2005

Zespół interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie

Zadaniem Zespołu jest integrowanie i koordynowanie działań podmiotów oraz specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie mających na celu podejmowanie wszelkich działań w środowisku na rzecz rodzin zagrożonych lub dotkniętych przemocą.²⁸

Analizując dane przekazane przez GOPS w Gilowicach można zauważyć, iż na przestrzeni trzech ostatnich lat zmalała liczba formularzy w ramach procedury „Niebieskie Karty”. Z przedstawionych danych wynika również, iż znacznie zmalała ogólna liczba osób, co do których istnieje podejrzenie doświadczania przemocy w rodzinie.

Tabela 24. Procedura „Niebieskie Karty”

	2017	2018	2019
Wpłynęło ogółem formularzy NK „A”, w tym:	25	26	16
z Ośrodka Pomocy Społecznej	1	3	0
z Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	0	0	0
z Placówek Służby Zdrowia	0	0	0
z Policji	24	22	16
z placówek oświatowych	0	0	0
z innego Ośrodka Pomocy Społecznej	0	0	0
z PCPR	0	1	0
Wypełnione przez Zespół Interdyscyplinarny	C-15 D-14	C-18 D-18	C-15 D-16

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Gilowicach

²⁸ <http://www.gilowice.pl/zespole-interdyscyplinarny-ds-przeciwdzialania-przemocy-w-rodzinie,33>

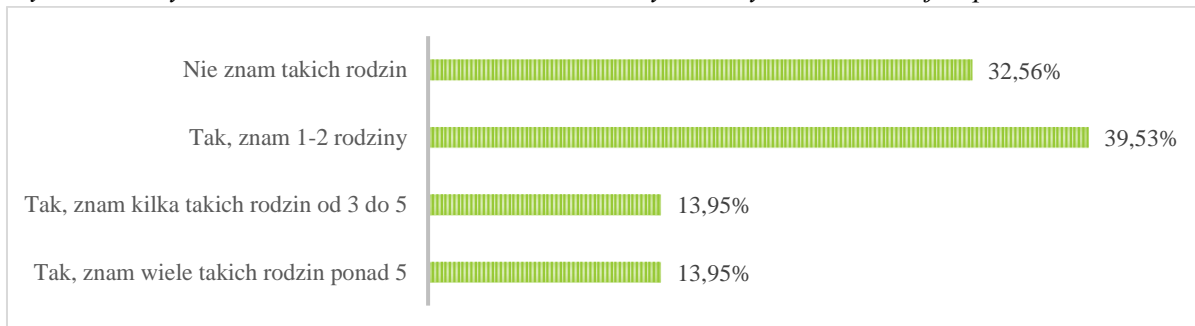
Tabela 25. Osoby doświadczające i stosujące przemoc

	2017	2018	2019
Liczba osób, co do których istnieje podejrzenie doświadczania przemocy w rodzinie ogółem, w tym:	82	74	48
Kobiety	37	38	24
Mężczyźni	2	5	1
Dzieci	43	31	23
Liczba osób, co do których istnieje podejrzenie stosowania przemocy w rodzinie ogółem, w tym:	35	34	23
Kobiety	2	4	1
Mężczyźni	33	30	22
Nieletni	0	0	0

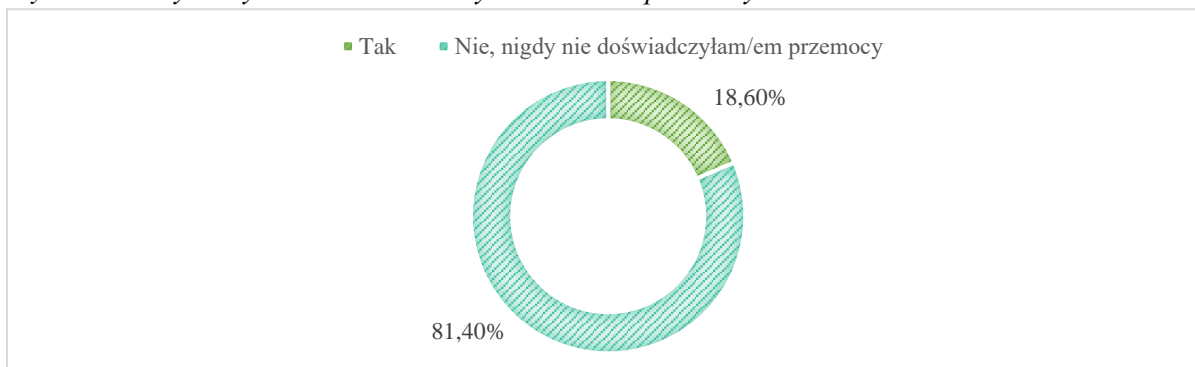
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Gilowicach

Jak wynika z diagnozy zagrożeń społecznych, ogółem ponad 67,00% dorosłych respondentów z terenu gminy zna rodziny, w których stosowana jest przemoc, a 18,60% osobiście doświadczyło przemocy w rodzinie, gdzie sprawcą był najczęściej mąż lub ojciec.

Wykres 22. Czy zna Pani/Pan w swoim otoczeniu rodziny, w których stosowana jest przemoc w rodzinie?

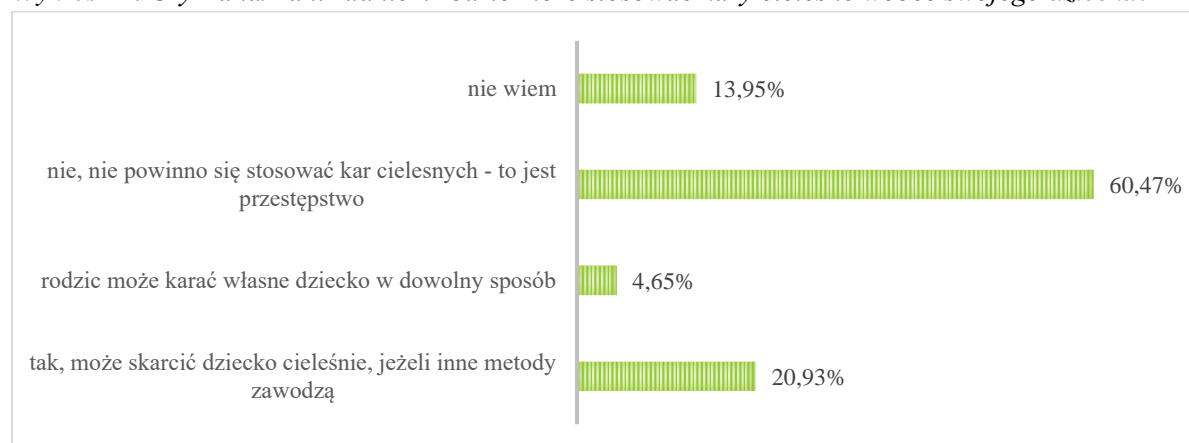
Wykres 23. Czy kiedykolwiek doświadczył/a Pan/Pani przemocy w rodzinie?

Poważnym problemem pozostaje także, wciąż obecne w życiu Polaków, zjawisko agresji osób dorosłych wobec dzieci i młodzieży. W dalszym ciągu kary fizyczne stanowią często stosowaną przez rodziców metodę wychowywania dzieci. Dla niektórych osób są one formą „ostatecznego rozwiązania”, po które sięga się w chwili utraty kontroli nad swoimi emocjami. Inni rodzice z kolei stosują kary fizyczne w sposób zaplanowany, wierząc w ich wychowawczą i rozwojową efektywność. Stosowanie kar fizycznych motywowane jest w tym przypadku dobrem dziecka.²⁹

Jak wynika z przeprowadzonych badań, większość respondentów tj. 60,47% nie popiera stosowania kar cielesnych uważając to za przestępstwo. Z kolei 20,93% stwierdziło, że stosowanie kar cielesnych jest dopuszczalne w sytuacji kiedy inne metody wychowawcze zawodzą, a według 4,65% badanych rodzic może karać swoje dziecko w dowolny sposób. Pozostałe 13,95% nie potrafiło udzielić jednoznacznej odpowiedzi.

Wykres 24. Czy Pana/Pani zdaniem rodzic może stosować kary cielesne wobec swojego dziecka?

W związku z powyższym, warto przypomnieć, iż w Polsce obowiązuje zakaz stosowania wobec małoletniego kar cielesnych. Zgodnie z przepisami Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, Art. 96¹ „Osobom wykonującym władzę rodzicielską oraz sprawującym opiekę lub pieczę nad małoletnim zakazuje się stosowania kar cielesnych.”³⁰

²⁹ Halemba. K, Izdebska. A, *Kary fizyczne w wychowaniu dzieci- uwarunkowania i konsekwencje*, Dziecko krzywdzone nr 3(28), 2009

³⁰ <http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU19640090059/U/D19640059Lj.pdf>

Problemy w środowisku szkolnym

Używanie substancji psychoaktywnych

Problem uzależnień wśród młodzieży jest niezwykle trudny. Spożywanie środków psychoaktywnych związane jest z ryzykiem występowania szkód zdrowotnych, a także przyczynia się do nasilania zachowań antyspołecznych, osłabia hamulce społeczne, nasila agresję, powoduje najczęściej absencję szkolną, nieprawidłową realizację obowiązku szkolnego oraz konflikty z rówieśnikami, rodzicami i nauczycielami.

Diagnoza przeprowadzona wśród uczniów szkół podstawowych z terenu gminy Gilowice wskazuje, iż jest to problem występujący również w środowisku badanych. Jak wynika z deklaracji ankietowanych, odsetek osób, które używały substancji psychoaktywnych dynamicznie wzrasta wraz z ich wiekiem.

Tabela 26. Używanie substancji psychoaktywnych przez uczniów

Substancje psychoaktywne	Uczniowie klas piątych i szóstych	Uczniowie klas siódmych i ósmych
Spożywanie alkoholu	0,94%	13,76%
Palenie papierosów	0,00%	21,10%

Ponadto wielu ankietowanych biorących udział w badaniu zadeklarowało, że zna osoby niepełnoletnie mające do czynienia z substancjami psychoaktywnymi. Pozyskane w trakcie badania dane wskazują, iż takie znajomości zazwyczaj poszerzają się wraz z wiekiem badanych.

Tabela 27. Znajomość osób niepełnoletnich zażywających substancje psychoaktywne

Znajomości osób zażywających substancje psychoaktywne	Uczniowie klas piątych i szóstych	Uczniowie klas siódmych i ósmych
Spożywanie alkoholu	22,64%	44,04%
Palenie papierosów	33,96%	64,22%
Zażywanie narkotyków	1,89%	11,93%

Pozytywnym jest, że zdecydowana większość uczniów uczestniczących w ankietyzacji zadeklarowała posiadanie wiedzy w zakresie konsekwencji zdrowotnych używania substancji psychoaktywnych takich jak alkohol czy papierosy. Niemniej jednak, część badanych w obydwu grupach wiekowych przyznało się do całkowitego braku wiedzy w tym zakresie.

Tabela 28. Znajomość konsekwencji zdrowotnych używania substancji psychoaktywnych

Zakres wiedzy w zakresie konsekwencji zdrowotnych	Uczniowie klas piątych i szóstych	Uczniowie klas siódmych i ósmych
<u>Alkohol:</u>		
- nie znam	16,98%	6,42%
- wiem ogólnie jakie są skutki picia alkoholu	60,38%	72,48%
- potrafię dokładnie powiedzieć jaki wpływ ma alkohol na poszczególne funkcje organizmu	22,64%	21,10%
<u>Papierosy:</u>		
- nie znam	8,49%	3,67%
- wiem ogólnie jakie są skutki palenia	53,77%	57,80%
- potrafię dokładnie powiedzieć jaki wpływ ma palenie na poszczególne funkcje organizmu	37,74%	38,53%

Badani uczniowie prezentują stosunkowo wysoki poziom wiedzy na temat konsekwencji zdrowotnych stosowania narkotyków, a także sankcji prawnych z tytułu ich posiadania. Niemniej jednak istnieje spora grupa osób, szczególnie wśród uczniów młodszych, która takiej wiedzy nie posiada.

Tabela 29. Znajomość konsekwencji zdrowotnych oraz sankcji prawnych z tytułu posiadania narkotyków

Zakres wiedzy w zakresie narkotyków	Uczniowie klas piątych i szóstych	Uczniowie klas siódmych i ósmych
<u>Konsekwencje zdrowotne</u>		
- nie znam	28,30%	11,93%
- wiem ogólnie jakie są skutki	55,66%	71,56%
- potrafię dokładnie powiedzieć jaki wpływ mają narkotyki na poszczególne funkcje organizmu	16,04%	16,51%
<u>Konsekwencje prawne</u>		
- nie znam	33,02%	8,26%
- wiem ogólnie jakie są kary	53,77%	70,64%
- potrafię dokładnie powiedzieć jakie sankcje grożą za posiadanie narkotyków	13,21%	21,10%

Przemoc rówieśnicza

Z diagnozy społecznej przeprowadzonej wśród uczniów szkół podstawowych wynika, iż obserwują oni zjawiska przemocy rówieśniczej z różną częstotliwością, choć najczęściej ma to miejsce raz na pół roku. Uczniowie szczególnie narażeni są na agresję słowną, ośmieszanie i poniżanie. Istotnym jest zatem wdrażanie projektów poświęconych profilaktyce związanej z problemami agresji i przemocy. Część uczniów potwierdziła występowanie zjawisk przemocy również poza terenem szkoły. Wraz z wiekiem badanych zazwyczaj wzrasta częstotliwość czynnego uczestnictwa w aktach przemocy.

Tabela 30. Zjawiska przemocy poza szkołą i uczestnictwo uczniów w aktach przemocy

	Uczniowie klas piątych i szóstych	Uczniowie klas siódmych i ósmych
Spotykane przejawy przemocy poza szkołą	12,26%	14,68%
Czynne uczestnictwo w aktach przemocy	8,49%	13,76%

W trakcie badania ankietowego wśród uczniów zostały również poruszone zagadnienia związane z występującym coraz częściej w środowisku młodych osób zjawiskiem hejtu. Jak wynika z pozyskanych danych, zdecydowana większość ankietowanych, zarówno w młodszej jak i starszej grupie wiekowej wie na czym polega zjawisko hejtu i najczęściej kojarzy go z mową nienawiści, której konsekwencje mogą być bardzo negatywne. Ponadto, wielu uczniów potwierdziło, że spotkało się z tym zjawiskiem w swoim środowisku szkolnym, w tym część doświadczyła hejtu osobiście.

Wykres 25. Zjawisko hejtu w środowisku szkolnym

	Uczniowie klas piątych i szóstych	Uczniowie klas siódmych i ósmych
Tak, doświadczyłem tego osobiście	5,66%	19,27%
Tak, ale nie doświadczyłem tego osobiście	23,58%	30,28%
Nie, to zjawisko nie występuje w naszym środowisku szkolnym	33,96%	14,68%
Nie wiem	36,79%	35,78%

Zagrożenia związane z użytkowaniem urządzeń elektronicznych i Internetu

Aktualnie większość młodych osób dysponuje własnym sprzętem elektronicznym takim jak komputer, tablet czy telefon. Łatwa dostępność do tego rodzaju sprzętów, często pociąga za sobą niepożądane konsekwencje w postaci uzależnienia od nich. Dlatego też, w trakcie ankietyzacji nie zabrakło pytania o to, ile czasu uczniowie poświęcają w ciągu dnia na korzystanie z komputera, tabletu czy telefonu. W obydwu grupach wiekowych przeważały odpowiedzi wskazujące na korzystanie ze sprzętów elektronicznych od 1 do 3 godzin dziennie. W tym czasie uczniowie chętnie korzystają ze stron związanych z nauką, uczestniczą w grach w wirtualne światy, korzystają również z portali społecznościowych oraz stron poświęconych rozrywce. Wielu ankietowanych zadeklarowało zawieranie znajomości przez Internet, a wraz z wiekiem częstotliwość takich sytuacji dość dynamicznie wzrasta. Wśród uczniów klas piątych i szóstych do tego typu działań przyznało się 33,96% badanych, a w grupie uczniów klas siódmych i ósmych 55,05%.

Pozytywnym jest, że zdecydowana większość uczniów klas siódmych i ósmych ma świadomość jakie negatywne konsekwencje może nieść za sobą nawiązywanie nowych znajomości w Internecie.

Tabela 31. Znajomość konsekwencji zawierania nowych znajomości w Internecie

Rodzaj konsekwencji	Tak	Nie
Kontakt z internetowymi oszustami, osobami podającymi się za kogoś innego	96,33%	3,67%
Nieświadome uczestniczenie w działaniach niezgodnych z prawem	82,57%	17,43%
Nieświadome udostępnianie informacji (np. danych osobowych, numerów kart, adresów, haseł itp.)	87,16%	12,84%
Konsekwencje finansowe (np. korzystanie z dialerów, czyli programów łączących komputer z Internetem za pośrednictwem numerów 0-700)	73,39%	26,61%
Kontakt z nieodpowiednimi treściami zachęcającymi do podejmowania działań, które są nielegalne lub niebezpieczne	83,49%	16,51%
Nękanie, zastraszanie przez osoby poznane w sieci	85,32%	14,68%
Inne, jakie? (m.in. utrata danych osobowych, hejt, manipulacje)	20,18%	79,82%

Cyberprzemoc jest jednym z najszybciej rozwijających się zagrożeń we współczesnym świecie. Nowoczesna technologia to nie tylko zabawa, ale także ryzyko uzależnienia, przemocy czy łatwego dostępu do nieodpowiednich treści. Internet i urządzenia mobilne zmieniły trwale nasz świat. Akty cyberprzemocy, czyli przemocy z użyciem mediów elektronicznych- choć dokonywane są w wirtualnym świecie, potrafią realnie wyrządzić bardzo dużą krzywdę.

Jak wynika z przeprowadzonej diagnozy problem cyberprzemocy jest znany w środowisku szkolnym uczniów z terenu gminy Gilowice. Zdecydowana większość ankietowanych wie na czym polega to zjawisko i niezależnie od grupy wiekowej najczęściej przejmują się tym i szuka pomocy wobec tego rodzaju aktów przemocy. Wielu uczniów potwierdziło, że osobiście doświadczyło cyberprzemocy, gdyż ktoś nakręcił film lub zrobił im zdjęcie bez ich zgody. Wśród badanych pojawiły się również deklaracje potwierdzające szantażowanie kogoś lub oczernianie przy użyciu urządzeń elektronicznych. Jak wskazują dane, częstotliwość tego typu zdarzeń wzrasta wraz z wiekiem ankietowanych.

Tabela 32. Zjawisko cyberprzemocy wśród uczniów

	Uczniowie klas piątych i szóstych	Uczniowie klas siódmych i ósmych
Doświadczenie cyberprzemocy	14,15%	26,61%
Stosowanie cyberprzemocy	2,83%	11,93%

Z uwagi na występowanie zjawiska cyberprzemocy w środowisku szkolnym ważne jest podejmowanie działań profilaktycznych zwiększających świadomość uczniów na temat tego rodzaju przemocy, sposobów reagowania w przypadku zetknięcia się z cyberprzemocą. Jak wskazują wyniki badania niewielu uczniów w obydwu grupach wiekowych posiada wiedzę na temat instytucji udzielających pomocy w sytuacji zetknięcia się z cyberprzemocą.

Cyfrowa technologia informacyjna jest w naszym społeczeństwie wszechobecna. Nadmierne korzystanie z mediów cyfrowych w sposób bezpośredni lub pośredni może wywoływać nowe choroby albo zwiększać występowanie już znanych.³¹

W związku z powyższym kolejne pytania dotyczyły zjawisk, które mogą wynikać z nadmiernego użytkowania Internetu, urządzeń mobilnych czy też korzystania z serwisów społecznościowych. Gdy zapytano uczniów klas siódmych i ósmych o znajomość konkretnych zjawisk zdecydowana większość uczniów nie wiedziała czym jest fonoholizm, nomofobia, efekt google czy depresja facebookowa.

Tabela 33. Znajomość wskazanych zjawisk

Rodzaj zjawiska	Tak	Nie
Fonoholizm	24,77%	75,23%
Nomofobia	22,94%	77,06%
Efekt Google	25,69%	74,31%
Depresja facebookowa	37,61%	62,39%

Następnie zapytano uczniów, czy któreś z wskazanych zjawisk dotyczyło ich bezpośrednio. Odsetki odpowiedzi potwierdzających doświadczenie poszczególnych zjawisk były stosunkowo niskie. Mając jednak na uwadze, że większość ankietowanych nie wie na czym konkretne zjawiska polegają można zakładać, iż część uczniów nie ma również świadomości, że może ich doświadczać.

Tabela 34. Doświadczenie wskazanych zjawisk

Rodzaj zjawiska	Tak	Nie	Nie znam tego zjawiska
Fonoholizm	3,67%	29,36%	66,97%
Nomofobia	0,92%	32,11%	66,97%
Efekt Google	2,75%	32,11%	65,14%
Depresja facebookowa	2,75%	44,04%	53,21%

³¹ Spitzer. M., *Cyberchoroby. Jak cyfrowe życie rujnuje nasze zdrowie.*, Słupsk 2016

Wpływ pandemii COVID-19 na życie społeczno- gospodarcze

SARS-CoV-2 (*severe acute respiratory syndrome coronavirus 2*) to wirus wywołujący zespół ciężkiej ostrej niewydolności oddechowej- jednostkę chorobową nazwaną COVID-19 (*coronavirus disease-19*). Pierwsze zachorowania na COVID-19 odnotowano w grudniu 2019 roku w Chinach. W styczniu 2020 roku choroba zaczęła się szybko rozprzestrzeniać na całym obszarze Chin kontynentalnych, z epicentrum w mieście Wuhan. Wirus SARS-CoV-2 okazał się wysoce zakaźny, a przenoszony z człowieka na człowieka drogą kropelkową bardzo szybko dotarł do najbardziej odległych części świata. Już po dwóch miesiącach od wybuchu epidemii w Wuhan, COVID-19 osiągnął rozmiary pandemii, co ogłosiła Światowa Organizacja Zdrowia (WHO) dnia 11 marca 2020 r.

Pierwszy przypadek zakażenia wirusem w Polsce stwierdzono 4 marca 2020 w szpitalu w Zielonej Górze, gdzie zdiagnozowano zachorowanie 66-letniego mężczyzny, który przyjechał autokarem z Niemiec. Od 14 marca obowiązywał w Polsce stan zagrożenia epidemicznego, a od 15 marca wprowadzono na granicach Polski kordon sanitarny, znacząco ograniczający ruch graniczny. Z kolei od 20 marca, zgodnie z rozporządzeniem ministra zdrowia Łukasza Szumowskiego, obowiązuje w Polsce stan epidemii.

W związku z ogłoszeniem stanu epidemii wprowadzono szereg ograniczeń i obostrzeń dotyczących życia społecznego m.in. funkcjonowania placówek oświatowych, instytucji publicznych, zakładów pracy, sklepów, lokali usługowych, mających na celu ograniczenie rozprzestrzeniania się wirusa. Decyzją rządu zamknięte zostały wszystkie placówki oświatowe, szkoły, przedszkola, żłobki. Wprowadzone zostały ograniczenia w funkcjonowaniu galerii handlowych, sklepów branżowych. Zamknięto wszystkie zakłady fryzjerskie, kosmetyczne, salony tatuażu i piercingu. Zawieszono również wykonywanie zabiegów rehabilitacyjnych i masaży. Zamknięte zostały hotele i inne miejsca noclegowe, kina, teatry, instytucje kultury, obiekty sportowe, sale zabaw, restauracje, puby. Wprowadzono zakaz przebywania na plażach i terenach zielonych, pełniących funkcje publiczne. Zakaz dotyczył m.in. parków, zieleńców, promenad, bulwarów, ogrodów botanicznych i zoologicznych. Wprowadzono także ograniczenia w przemieszczaniu się oraz zakaz gromadzenia się czyli m.in. organizacje imprez masowych, wesel itp. Pandemia z dnia na dzień unieruchomiła niemal jedną trzecią mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw. Ograniczenia podjęte wskutek epidemii najbardziej dotknęły branżę turystyczną, transport, przewoźników lotniczych, gastronomię, organizatorów imprez masowych, teatry, kina, branżę fashion, galerie handlowe oraz przemysł farmaceutyczny.

Według wyliczeń Centrum Analiz Ekonomicznych ponad 780 tys. pracowników w Polsce jest szczególnie narażonych na negatywne gospodarcze konsekwencje pandemii koronawirusa SARS-CoV-2, a 57% z nich stanowią kobiety. Przewiduje się ogólne pogorszenie sytuacji na rynku pracy, należy zatem skupić się na efektywnej informacji przedsiębiorców oraz sprawnej realizacji działań pomocowych w ramach dostępnych programów tarczy antykryzysowej.

W wyniku pandemii COVID-19 sytuacja w podstawowych obszarach społeczno-gospodarczych w okresie trzech kwartałów br. była gorsza niż rok wcześniej. Poniżej poziomu sprzed roku ukształtowała się m.in. produkcja sprzedana przemysłu, produkcja budowlano-montażowa oraz sprzedaż detaliczna. Zmniejszyło się przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw, wyższe niż przed rokiem było bezrobocie rejestrowane. W trzecim kwartale br. w niektórych obszarach obserwowano poprawę: wzrosła w skali roku produkcja przemysłowa i sprzedaż detaliczna; pogłębił się natomiast spadek produkcji w budownictwie.³²

Aktualnie cały obszar Polski objęty jest tzw. „strefą czerwoną”, gdzie obowiązują dodatkowe obostrzenia i ograniczenia, mające na celu ograniczenie rozprzestrzeniania się epidemii. Sytuacja monitorowana jest w trybie ciągłym, a zakres obostrzeń aktualizowany jest na bieżąco.

Zgodnie z danymi Powiatowej Stacji Sanitarno- Epidemiologicznej w Żywcu na dzień 13 października 2020 roku od początku pandemii w gminie Gilowice odnotowano 59 zakażeń koronawirusem, 49 osób uznano za ozdrowieńców, natomiast 3 osoby zmarły.³³

³² Główny Urząd Statystyczny, *Sytuacja społeczno-gospodarcza kraju – I–III kwartał 2020 r.*, <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/inne-opracowania/informacje-o-sytuacji-spolecno-gospodarczej/sytuacja-spolecno-gospodarcza-kraju-we-wrzesniu-2020-r-,1,101.html>

³³ <https://zywiec.pl/item/4117-koronawirus-najswiezsze-dane-13-pazdziernika>

ANALIZA MOCNYCH ORAZ SŁABYCH STRON, SZANS I ZAGROŻEŃ

Analiza SWOT jest efektywną metodą pozwalającą na identyfikację słabych i silnych stron sfery społecznej gminy Gilowice oraz szans i zagrożeń, jakie przed nią stoją.

Analiza SWOT składa się z czterech grup czynników:

- mocnych stron (z ang. strenghts) -uwarunkowań wewnętrznych, które stanowią silne strony sfery społecznej i które należy wykorzystać sprzyjając będą jej rozwojowi;
- słabych stron (z ang. weaknesses) -uwarunkowań wewnętrznych, które stanowią słabe strony sfery społecznej i które nie wyeliminowane stanowiąc będą barierę jej rozwoju;
- szans (z ang. opportunities) -uwarunkowań zewnętrznych, które nie są bezpośrednio zależne od zachowania społeczności gminy, ale przy odpowiednio podjętych przez nią działaniach, mogą sprzyjać rozwojowi sfery społecznej w gminie Gilowice;
- zagrożeń (z ang. threats) -uwarunkowań zewnętrznych, które także nie są bezpośrednio zależne od zachowania społeczności gminy, ale które mogą stanowić zagrożenie dla jej rozwoju.

Analiza SWOT jest użytecznym instrumentem pozwalającym na wielowymiarową ocenę aktualnego stanu sfery społecznej w gminie Gilowice oraz stanowi adekwatny punkt wyjścia do definiowania pożądanych kierunków rozwoju. W ten sposób przedmiotowa analiza ujawnia również obszary wymagające poprawy w funkcjonowaniu gminy, a także wskazuje na niezbędne działania, których podjęcie pomoże osiągnąć ustalone cele.

W analizie SWOT dla gminy Gilowice uwzględniono takie obszary jak:

- 1) ochrona zdrowia;
- 2) pomoc społeczna;
- 3) rozwiązywanie problemów alkoholowych i narkomanii;
- 4) rynek pracy;
- 5) edukacja,
- 6) problemy osób starszych i niepełnosprawność.

OCHRONA ZDROWIA

Mocne strony

- Relatywnie dobry dostęp do podstawowej opieki medycznej- działalność trzech zakładów opieki zdrowotnej, w tym dwóch publicznych.
- Funkcjonowanie dwóch ogólnodostępnych aptek.

Słabe strony

- Utrudniony dostęp do lekarzy POZ z uwagi na trwającą sytuację epidemiczną.
- Ograniczony dostęp do lekarzy specjalistów.
- Ograniczony dostęp do usług rehabilitacyjnych (długie terminy oczekiwania na NFZ oraz wysokie koszty usług prywatnych).
- Nisko oceniana przez mieszkańców oferta gminy w zakresie ochrony zdrowia.

Szanse

- Wdrażanie unijnych standardów opieki zdrowotnej
- Podejmowanie działań mających na celu zwiększenie dostępności opieki medycznej dla mieszkańców.
- Poszerzenie oferty programów zdrowotnych, badań profilaktycznych, usług rehabilitacyjnych.
- Dofinansowanie zakupu sprzętu medycznego ze środków Unii Europejskiej
- Prowadzenie działań profilaktycznych w obszarze zdrowia

Zagrożenia

- Wyjazdy lekarzy specjalistów za granicę
- Brak zainteresowania profilaktyką i promocją zdrowia ze strony mieszkańców.
- Utrzymująca się sytuacja epidemiczna.
- Zapaść służby zdrowia.

POMOC SPOŁECZNA

Mocne strony

- Działalność Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej
- Współpraca podmiotów realizujących zadania wspomagające pracę GOPS.
- Zaangażowanie pracowników GOPS w działalność na rzecz problematyki społecznej.
- Sprawny system udzielania świadczeń socjalnych (m.in. praca socjalna, świadczenia pieniężne).
- Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego.
- Praca Asystenta Rodziny.
- Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
- Prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Słabe strony

- Często zmieniające się przepisy prawne, dużo dokumentacji a za mało czasu na pracę socjalną.
- Brak specjalistów kompleksowo zajmujących się rodziną problemową.
- Bierność klientów pomocy społecznej.
- Nowe zadania ustawowe nakładane na Ośrodek Pomocy Społecznej.

Szanse

- Malejąca ogólna liczba rodzin i osób korzystających z pomocy GOPS.
- Zwiększanie kompetencji osób zaangażowanych w realizację zadań w zakresie pomocy społecznej poprzez uczestnictwo w kursach, szkoleniach.
- Prowadzenie działań zapobiegających dysfunkcjom rodzin.
- Efektywna praca socjalna.

Zagrożenia

- Powiększanie się dysfunkcji rodzinnych.
- Zubożenie społeczeństwa.
- Niewystarczające finansowanie pomocy społecznej.
- Problem przemocy w rodzinie.
- Problem alkoholizmu i uzależnień.
- Niewystarczająca wiedza na temat problemów społecznych w gminie.

ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH I NARKOMANII

Mocne strony

- Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
- Dostęp do stałych środków finansowych na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych.
- Zapewnienie dostępu do pomocy psychologicznej rodzinom dotkniętym problemami uzależnień
- Malejąca liczba wniosków o leczenie odwykowe skierowanych do GKRPA.
- Malejąca liczba rodzin korzystających z pomocy Punktu Konsultacyjnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, w związku z wystąpieniem problemu uzależnienia od alkoholu.
- Prowadzenie działań w obszarze profilaktyki uzależnień, ze szczególnym uwzględnieniem działalności profilaktycznej wśród dzieci szkolnych i młodzieży poprzez organizację m.in. spektakli, konkursów, zajęć pozalekcyjnych, zajęć sportowych.
- Zaangażowanie placówek oświatowych w działania profilaktyczne, informacyjne i edukacyjne w obszarze uzależnień wśród dzieci i młodzieży.
- Zadowalający poziom wiedzy mieszkańców na temat instytucji pomagających osobom uzależnionym na terenie gminy.

Słabe strony

- Wczesna inicjacja alkoholowa wśród dzieci i młodzieży (deklarowany w badaniu ankietowym wiek 11 lat).
- Wysoki odsetek znajomości osób w środowisku lokalnym nadużywających alkoholu (dane pozyskane w trakcie badania ankietowego wskazują, że ponad 90% ankietowanych mieszkańców zna osoby nadużywające alkoholu).
- Występowanie zjawiska nietrzeźwości wśród kierowców (46,52% badanych mieszkańców potwierdziło takie przypadki).
- Występowanie przypadków spożywania alkoholu przez kobiety w ciąży (blisko 42% badanych mieszkańców potwierdziło takie przypadki).

Szanse

- Zwiększanie kompetencji osób zaangażowanych w realizację zadań w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom poprzez uczestnictwo w kursach, szkoleniach.
- Wzmocniony monitoring sprzedaży alkoholu i papierosów.
- Zwiększanie świadomości rodziców, nauczycieli i sprzedawców napojów alkoholowych na temat uzależnień poprzez uczestnictwo w prelekcjach, szkoleniach, spotkaniach profilaktycznych.
- Zwiększanie świadomości wśród dzieci i młodzieży na temat zagrożeń uzależnieniami poprzez realizację programów, warsztatów profilaktycznych w szkołach.

Zagrożenia

- Brak organizacji pozarządowych działających w obszarze uzależnień
- Wzrost liczby osób, w stosunku do których istnieje potrzeba podjęcia działań interdyscyplinarnych
- Nasilenie skali zjawiska nielegalności sprzedaży napojów alkoholowych

RYNEK PRACY

Mocne strony

- Potencjał demograficzny- znaczna liczba osób w wieku produkcyjnym
- Spadek bezrobocia na lokalnym rynku pracy
- Dostępność programów aktywizujących dla osób bezrobotnych
- Warunki sprzyjające rozwojowi przedsiębiorczości, a tym samym tworzeniu nowych miejsc pracy.
- Efektywna współpraca pomiędzy władzami lokalnymi a organizacjami pozarządowymi, w zakresie przeciwdziałania bezrobociu oraz aktywizacji zawodowej.

Słabe strony

- Spadek chęci do działania oraz zmian, w przypadku osób długotrwale bezrobotnych.
- Zjawisko dziedziczenia bezrobocia.
- Ograniczona liczba miejsc w placówkach świadczących opiekę dla dzieci do lat 3, co wpływa na wolniejszą aktywizację zawodową kobiet (na terenie gminy funkcjonuje jeden żłobek).

Szanse

- Możliwość ograniczania bezrobocia dzięki środkom finansowym z funduszy zewnętrznych (m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej).
- Upowszechnianie ofert pracy, informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego i szkoleniach.
- Rozwój nowych przedsiębiorstw na terenie gminy.
- Realizacja programów pomocowych w ramach tarczy antykryzysowej w związku z COVID-19.

Zagrożenia

- Wzrost liczby osób bezrobotnych (m.in. z powodu pogorszenia sytuacji gospodarczej w wyniku pandemii COVID-19).
- Wysokie koszty pracodawców.
- Zjawisko nielegalnego zatrudnienia.
- Brak perspektyw zawodowych szczególnie dla ludzi młodych

EDUKACJA

Mocne strony

- Funkcjonowanie na terenie gminy Żłobka Niepublicznego „AKUKU”.
- Relatywnie dobra dostępność do infrastruktury przedszkolnej.
- Zwarta i równomiernie rozmieszczona sieć szkół podstawowych.
- Dobrze oceniana przez mieszkańców oferta edukacyjna na terenie gminy.
- Dobrze rozwinięta baza sportowa i kulturalna.
- Dobrze oceniana przez mieszkańców oferta gminy w zakresie organizacji i zagospodarowania czasu wolnego dzieci i młodzieży.

Słabe strony

- Ograniczona ilość miejsc w placówkach świadczących opiekę dla dzieci do lat 3.
- Brak szkół ponadpodstawowych na terenie gminy.
- Brak wystarczającej oferty zajęć rozwijających dla dzieci jak np. taniec, śpiew, koła artystyczne.

Szanse

- Prowadzenie działań mających na celu podnoszenie poziomu nauczania (szkolenia kadry pedagogicznej, wyposażenie placówek oświatowych w pomoce dydaktyczne i edukacyjne).
- Dostosowywanie do potrzeb i oczekiwań dzieci i młodzieży oferty spędzania czasu wolnego.

Zagrożenia

- Spadek poziomu nauczania (m.in. spowodowany koniecznością nauki zdalnej wprowadzonej w związku z sytuacją epidemiczną).
- Niechęć do kontynuacji nauki po ukończeniu szkoły średniej

PROBLEMY OSÓB STARSZYCH, NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ

Mocne strony

- Zaangażowanie pracowników OPS w pomoc osobom starszym i niepełnosprawnym.
- Dostrzeganie problemów osób starszych i niepełnosprawnych w środowisku lokalnym.
- Działalność Warsztatu Terapii Zajęciowej w Gilowicach.
- Działalność Stowarzyszenia „Kwiat Jesieni” w Rychwałdzie.
- Działalność Koła Gminnego Emerytów Rencistów i Inwalidów w Gilowicach.
- Dobrze oceniane przez mieszkańców działania gminy na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych.
- Dostępność programów aktywizacji zawodowej i społecznej dla osób niepełnosprawnych.
- Możliwość pozyskiwania środków z zewnątrz np. z Funduszu Solidarnościowego.

Słabe strony

- Istniejące bariery architektoniczne.
- Niewystarczająca liczba pracowników świadczących opiekę i wsparcie dla osób starszych i niepełnosprawnych.
- Ograniczony dostęp do lekarzy specjalistów, usług rehabilitacyjnych.
- Brak zorganizowanych form czasu wolnego.
- Niechęć ze strony osób niepełnosprawnych do aktywizacji zawodowej.
- Utrzymujące się niekorzystne trendy demograficzne, skutkujące starzeniem się społeczeństwa.

Szanse

- Likwidowanie barier architektonicznych.
- Zwiększenie dostępu do usług rehabilitacyjnych oraz opiekuńczych.
- Realizacja programów aktywizacji zawodowej dla osób niepełnosprawnych.
- Realizacja projektów, spotkań integracyjnych, angażujących osoby niepełnosprawne w życie społeczne.
- Pozyskiwanie środków z zewnątrz m.in. z Funduszu Solidarnościowego.
- Monitorowanie sytuacji i potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych.
- Wzrost świadomości społeczeństwa na temat sytuacji i potrzeb osób niepełnosprawnych.

Zagrożenia

- Niskie świadczenia pieniężne związane z niepełnosprawnością.
- Niewystarczająca oferta wsparcia dla osób starszych i niepełnosprawnych.
- Niski poziom kwalifikacji osób niepełnosprawnych.
- Izolacja i brak akceptacji osób starszych i niepełnosprawnych w środowisku lokalnym.

W trakcie badania ankietowego mieszkańcy gminy Gilowice wskazali obszary, w ramach których podejmowane działania lub oferowane przez gminę wsparcie są ich zdaniem najbardziej niezadowolające. Respondenci mieli możliwość wskazania kilku obszarów stąd suma odpowiedzi jest wyższa niż 100%.

Najwyższy odsetek badanych wyraził niezadowolenie z działań gminy w zakresie ochrony zdrowia (51,16%), a kolejno wsparcia dla osób starszych (39,53%). Stosunkowo nisko zostały również ocenione działania ukierunkowane na ograniczanie bezrobocia (37,21%), przeciwdziałanie alkoholizmowi (32,56%), pomoc osobom niepełnosprawnym (27,91%), oraz zapewnienie opieki w żłobkach (23,26%).

Tabela 35. W jakich Pani/Pana zdaniem obszarach działania podejmowane na terenie gminy bądź oferowane wsparcie są najbardziej niezadowolające?

51,16%	Ochrona zdrowia
39,53%	Wsparcie osób starszych
37,21%	Ograniczanie bezrobocia
32,56%	Przeciwdziałanie alkoholizmowi
27,91%	Pomoc osobom niepełnosprawnym
23,26%	Zapewnienie opieki w żłobkach
18,60%	Zapewnienie opieki przedszkolnej
16,28%	Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie i ochrona ofiar przemocy w rodzinie Zapewnienie odpowiedniego poziomu edukacji dzieci i młodzieży

13,95%	Przeciwdziałanie ubóstwu Wspieranie rodzin wielodzietnych Wspieranie uczenia się przez całe życie
11,63%	Wspieranie rodzin niepełnych
9,30%	Przeciwdziałanie narkomanii
4,65%	Zapobieganie bezdomności
2,33%	Ochrona macierzyństwa Pomoc ofiarom klęsk żywiołowych i zdarzeń losowych Dostępność do zakładów opiekuńczo-wychowawczych

CELE STRATEGICZNE I DZIAŁANIA

Misja samorządu skupiona jest na wspieraniu rodziny, pomocy w rozwiązywaniu problemów związanych z uzależnieniami, przemocą domową, ubóstwem czy bezrobociem. Istotna jest także pomoc osobom niepełnosprawnym. Wypełnienie takiej misji wymaga wdrożenia celów strategicznych oraz operacyjnych wraz z określonymi działaniami. Poniżej zostały one przedstawione w formie tabelarycznej. Do każdego celu operacyjnego wskazano działania zmierzające do jego realizacji, podmioty realizujące cel oraz prognozy zmian wynikające z ich realizacji.

1. CEL STRATEGICZNY- Wsparcie rodziny

1.1 Pomoc rodzinom niewydolnym wychowawczo oraz opieka nad dzieckiem

DZIAŁANIA:

- Edukacja rodzin skupiająca się na przekazywaniu właściwego modelu dotyczącego wypełniania ról rodzicielskich;
- Praca socjalna w rodzinach wychowujących dzieci;
- Działanie asystentów rodziny (podnoszenie kwalifikacji asystentów rodziny, by mogli skutecznie pomagać rodzinom, które potrzebują takiego wsparcia);
- Objęcie rodzin dysfunkcyjnych profesjonalną pomocą, w tym m.in. kierowanie do Poradni Psychologicznych, placówek wychowawczych, Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie;
- Udzielanie wsparcia rodzinom będącym w ciężkiej sytuacji materialnej z systemu pomocy społecznej oraz świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych;
- Organizowanie programów integracyjnych oraz szkoleniowych skierowanych do rodzin dysfunkcyjnych, tworzenie grup samopomocowych.

1.2 Pomoc rodzinom będącym w ciężkiej sytuacji materialnej z powodu wielodzietności lub samotnego rodzicielstwa

DZIAŁANIA:

- Organizowanie programów integracyjnych i szkoleniowych skierowanych do rodzin wielodzietnych oraz rodzin niepełnych;
- Wspieranie w zaspokajaniu podstawowych potrzeb dziecka i rodziny poprzez zapewnienie pomocy materialnej, rzeczowej oraz pracy socjalnej;
- Objęcie dożywianiem dzieci tego wymagających;

- Zapewnienie osobom samotnie wychowującym dziecko/dzieci szerszego dostępu do bezpłatnego poradnictwa specjalistycznego (rodzinnego, psychologicznego, pedagogicznego oraz prawnego);
- Organizacja czasu wolnego dla dzieci i młodzieży z rodzin wielodzietnych /niepełnych.

1.3 Zapewnianie dzieciom oraz młodzieży właściwego dostępu do kształcenia i wszechstronnego rozwoju

DZIAŁANIA:

- Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży;
- Podnoszenie jakości i warunków kształcenia w placówkach oświatowych, m.in. poprzez doskonalenie kadr nauczycielskich, modernizację placówek i ich wyposażenie w niezbędny sprzęt (w tym komputerowy) oraz programy edukacyjne;
- Zapewnienie pomocy specjalistycznej, wsparcia psychologicznego dla dzieci i młodzieży;
- Zapewnienie alternatywnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży (poszerzanie oferty zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych).

1.4 Zaspokajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia oraz zdrowego stylu życia

DZIAŁANIA:

- Promowanie zdrowia i prowadzenie profilaktyki zdrowotnej;
- Organizacja spotkań animacyjnych i aktywizacyjnych;
- Zapewnianie mieszkańcom dostępu do świadczeń z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej, zwiększenie dostępności usług specjalistycznych.
- Działania informacyjne w zakresie oferty aktywnego spędzania czasu wolnego, dostępnej na terenie gminy.

OKRES REALIZACJI DZIAŁAŃ:

Działanie ciągle w okresie obowiązywania Strategii 2021-2030

PODMIOTY REALIZUJĄCE:

Urząd Gminy Gilowice, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki oświatowe, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, Powiatowe Centrum Pomocy, Poradnia Psychologiczno- Pedagogiczna, placówki kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne, ośrodki zdrowia z terenu gminy, psychologzy i terapeuci.

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA:

Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu Państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni

PROPONOWANE WSKAŹNIKI MONITOROWANIA DZIAŁAŃ:

- ✓ Liczba szkoleń oraz projektów skierowanych do rodziny;
- ✓ Liczba rodzin, które zostały objęte wsparciem z systemu pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych;
- ✓ Liczba rodzin mających problemy opiekuńczo - wychowawcze, którym udzielono pomocy;
- ✓ Liczba rodzin objętych pomocą asystenta rodziny;
- ✓ Liczba rodzin objętych pracą socjalną;
- ✓ Liczba nauczycieli i pedagogów szkolnych doskonalących swoje kwalifikacje zawodowe;
- ✓ Liczba dzieci i młodzieży korzystających z zajęć pozalekcyjnych;
- ✓ Liczba zorganizowanych programów integracyjnych dla rodzin;
- ✓ Liczba inicjatyw z zakresu organizacji czasu wolnego dla dzieci i młodzieży;
- ✓ Liczba przedsięwzięć w zakresie promocji zdrowia i profilaktyki zdrowotnej.

PROGNOZOWANE ZMIANY:

- Zwiększenie świadomości mieszkańców w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich;
- Zmniejszenie się liczby rodzin dotkniętych problemami opiekuńczo- wychowawczymi;
- Zwiększenie szans edukacyjnych (zarówno uczniów uzdolnionych, jak i tych mających problemy w nauce);
- Zwiększenie efektywności wsparcia dla osób samotnie wychowujących dzieci;
- Zwiększenie świadomości mieszkańców w zakresie profilaktyki zdrowotnej, uzależnień oraz zdrowego stylu życia.

2. CEL STRATEGICZNY- Przeciwdziałanie ubóstwu i bezrobociu

2.1 Wsparcie dla osób i rodzin ubogich oraz zapewnienie im bezpieczeństwa socjalnego

DZIAŁANIA:

- Monitorowanie bezpieczeństwa socjalnego mieszkańców w gminie;
- Udzielanie wsparcia osobom będącym w ciężkiej sytuacji materialnej poprzez działanie pomocy finansowej i rzeczowej Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej;
- Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób ubogich;
- Zaspokajanie podstawowych potrzeb dzieci pochodzących z rodzin ubogich poprzez organizowanie dożywiania w szkołach, wyposażenia ich w podręczniki, pomoce szkolne

czy odzież. Ponadto, zapewnianie im dostępu do alternatywnych form spędzania czasu wolnego.

2.2 Wsparcie dla osób bezrobotnych

DZIAŁANIA:

- Monitorowanie skali zjawiska bezrobocia;
- Działalność informacyjna dla osób bezrobotnych o możliwościach pomocowych, dostępnych formach wsparcia;
- Realizowanie szkoleń oraz warsztatów aktywizujących dla osób bezrobotnych;
- Organizowanie kursów mających na celu zwiększenie kwalifikacji osób bezrobotnych/nieaktywnych zawodowo;
- Zatrudnianie bezrobotnych w ramach aktywnych form, przeciwdziałania bezrobociu (roboty publiczne, prace interwencyjne, prace społecznie użyteczne, staże, przygotowanie zawodowe itp.).
- Doradztwo zawodowe (nauka umiejętnego wykorzystania własnych zasobów);
- Szczególne wsparcie na rynku pracy osób:
 - niepełnosprawnych,
 - młodych, dopiero wkraczających na rynek pracy,
 - bezrobotnych po 50 roku życia;
 - bezrobotnych, które utraciły zatrudnienie w wyniku pandemii Covid-19;
- Pomoc w utrzymaniu dotychczasowych miejsc pracy, wsparcie przedsiębiorców w ramach programów specjalnych (m.in. tarczy antykryzysowej wprowadzonej w związku z pandemią Covid-19);
- Podejmowanie działań skupiających się na pozyskaniu inwestorów mogących zapewnić nowe miejsca pracy na terenie gminy; wsparcie przedsiębiorczości;
- Organizowanie spotkań osób długotrwale bezrobotnych z potencjalnymi pracodawcami;
- Realizowanie spotkań, które mają na celu promowanie idei samozatrudnienia.

OKRES REALIZACJI DZIAŁAŃ:

Działanie ciągłe w okresie obowiązywania Strategii 2021-2030

PODMIOTY REALIZUJĄCE:

Powiatowy Urząd Pracy w Żywcu, Urząd Gminy Gilowice, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki oświatowe.

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA:

Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu Państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.

PROPONOWANE WSKAŹNIKI MONITOROWANIA DZIAŁAŃ:

- ✓ Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu ubóstwa;
- ✓ Liczba dzieci z rodzin ubogich objętych wsparciem;
- ✓ Liczba zorganizowanych szkoleń, praktyk oraz staży zawodowych;
- ✓ Liczba osób korzystających z poszczególnych form wsparcia;
- ✓ Liczba zorganizowanych spotkań z pracodawcami;
- ✓ Liczba opracowanych oraz realizowanych projektów dotyczących aktywizacji grup zagrożonych;
- ✓ Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu bezrobocia;
- ✓ Liczba przedsiębiorców, którzy skorzystali ze wsparcia w ramach tarczy antykryzysowej;
- ✓ Liczba nowoutworzonych miejsc pracy.

PROGNOZOWANE ZMIANY:

- Zwiększenie skuteczności wsparcia dla osób dotkniętych problemem ubóstwa;
- Zmniejszenie się liczby rodzin dotkniętych problemami ubóstwa;
- Zwiększenie skuteczności wsparcia dla osób bezrobotnych;
- Zmniejszanie się bezrobocia poprzez wyrównywanie szans na rynku pracy czy stwarzanie możliwości utworzenia nowych miejsc pracy;
- Zwiększanie się szans na rynku pracy poprzez podniesienie wiedzy i kwalifikacji w ramach kursów, szkoleń.

3. CEL STRATEGICZNY- Przeciwdziałanie uzależnieniom i przemocy w rodzinie

3.1 Wsparcie dla osób i rodzin z problemami uzależnień

DZIAŁANIA:

- Promowanie profilaktycznej działalności (informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej) obejmującej tematykę rozwiązywania problemów alkoholowych i narkomanii;
- Zapewnienie dostępu do pomocy terapeutycznej, rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu/narkotyków;
- Zapewnienie wsparcia psychologicznego czy prawnego osobom uzależnionym od alkoholu/narkotyków oraz osobom współuzależnionym;
- Podejmowanie działań mających na celu tworzenie grup wsparcia dla osób dotkniętych problemami uzależnień oraz dla współuzależnionych;
- Motywowanie osób uzależnionych do podjęcia leczenia (GKRPA);
- Współpraca z organizacjami pozarządowymi, które działają na rzecz osób dotkniętych problemem alkoholowym/narkomanii;
- Wsparcie działalności szkół, Policji, ośrodków zdrowia w profilaktyce uzależnień;
- Szkolenia dla pracowników socjalnych oraz członków GKRPA, realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania problemom uzależnień;
- Prowadzenie i udział w kampaniach edukacyjnych poświęconych tematyce uzależnień, promocja trzeźwości i zdrowego trybu życia;
- Realizowanie programów profilaktyczno-edukacyjnych w szkołach, klubach sportowych, szkołach, Gminnym Ośrodku Kultury, świetlicach.
- Ograniczenie promocji napojów alkoholowych skierowanej do młodzieży i dzieci;
- Realizowanie okresowej diagnozy problemów społecznych mającej na celu monitorowanie skali problemu uzależnień.

3.2 Wsparcie dla rodzin, w których występuje problem przemocy w rodzinie

DZIAŁANIA:

- Zwiększanie skuteczności oraz dostępności pomocy dla ofiar przemocy w rodzinie;
- Zagwarantowanie ochrony oraz udzielenia pomocy osobom, które doświadczają przemocy w rodzinie (m.in. pomoc materialna, prawna, zapewnienie mieszkania, opieka lekarska);
- Promowanie profilaktycznej działalności (informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej) obejmującej tematykę rozwiązywania problemów związanych z przemocą w rodzinie;

- Zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej oraz korekcyjno- edukacyjnej dla sprawców przemocy w rodzinie;
- Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi, które działają na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- Prowadzenie i udział w kampaniach edukacyjnych poświęconych tematyce przemocy w rodzinie;
- Zwiększanie kompetencji pracowników służb zajmujących się realizacją zadań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie (szkolenia pracowników socjalnych, ZI, GKRPA);
- Podejmowanie działań mających na celu tworzenie grup wsparcia dla osób dotkniętych problemami przemocy w rodzinie;
- Wsparcie dla dzieci z rodzin, w których obecny jest problem przemocy w rodzinie;
- Realizowanie okresowej diagnozy problemów społecznych mającej na celu monitorowanie skali problemu przemocy w rodzinie.

OKRES REALIZACJI DZIAŁAŃ:

Działanie ciągłe w okresie obowiązywania Strategii 2021-2030

PODMIOTY REALIZUJĄCE:

Urząd Gminy Gilowice, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny, placówki oświatowe, psychologowie, terapeuci, ośrodki zdrowia z terenu gminy.

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA:

Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu Państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.

PROPONOWANE WSKAŹNIKI MONITOROWANIA DZIAŁAŃ:

- ✓ Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu uzależnień;
- ✓ Liczba osób skierowanych do GKRPA;
- ✓ Liczba osób skierowanych na przymusowe leczenie odwykowe;
- ✓ Liczba realizowanych działań i programów profilaktycznych;
- ✓ Liczba zrealizowanych szkoleń dla pracowników służb realizujących działania w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom oraz przemocy w rodzinie;
- ✓ Liczba założonych Niebieskich Kart;
- ✓ Liczba interwencji przeprowadzonych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie;

- ✓ Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu występowania przemocy w rodzinie.
- ✓ Liczba szkoleń dla pracowników służb zajmujących się realizacją zadań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie i uzależnieniom (pracownicy socjalni, ZI, GKRPA)

PROGNOZOWANE ZMIANY:

- Zwiększenie skuteczności wsparcia dla osób dotkniętych problemem uzależniania od alkoholu/narkotyków oraz współuzależnionych;
- Zwiększanie świadomości mieszkańców na temat skali problemów, wynikających z uzależnień;
- Zmniejszenie się liczby osób uzależnionych od alkoholu/narkotyków;
- Zwiększenie skuteczności wsparcia dla osób dotkniętych problemem przemocy w rodzinie;
- Zmniejszenie się liczby osób/rodzin dotkniętych problemem przemocy w rodzinie;
- Wzrost kompetencji pracowników służb zajmujących się realizacją zadań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie i uzależnieniom.
- Wzrost świadomości mieszkańców na temat problemu przemocy w rodzinie.

4. CEL STRATEGICZNY- Wsparcie osób starszych i niepełnosprawnych

4.1 Likwidacja barier architektonicznych i społecznych

DZIAŁANIA:

- Monitorowanie sytuacji osób starszych i niepełnosprawnych, diagnoza potrzeb;
- Udzielanie wsparcia finansowego i rzeczowego osobom starszym i niepełnosprawnym przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
- Podejmowanie działań mających na celu likwidację barier architektonicznych;
- Zapewnienie dostępu do rehabilitacji i pomoc w zaopatrzeniu w sprzęt rehabilitacyjny;
- Zapewnienie pomocy psychologicznej dla osób niepełnosprawnych i ich rodzin;
- Organizacja opieki wytchnieniowej dla opiekunów osób niepełnosprawnych;
- Tworzenie placówek wsparcia dziennego;
- Podejmowanie działań polegających na organizacji aktywnych form spędzania czasu wolnego przez osoby niepełnosprawne (imprezy, wycieczki, spotkania integracyjne).
- Poszerzenie oferty spędzania czasu wolnego dla osób starszych (np. Klub Seniora, Uniwersytet Trzeciego Wieku, spotkania integracyjne).

- Wsparcie działalności instytucji i stowarzyszeń działających na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych, w tym m.in. Warsztatu Terapii Zajęciowej w Gilowicach, Stowarzyszenia „Kwiat Jesieni” w Rychwałdzie i Koła Gminnego Rencistów i Inwalidów w Gilowicach.

4.2 Aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych

DZIAŁANIA:

- Zapewnienie możliwości udziału osób niepełnosprawnych w kursach/szkoleniach, których celem jest zwiększanie kwalifikacji w celu podjęcia pracy;
- Realizacja działań w zakresie aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych (m.in. wspieranie spółdzielni socjalnych z miejscami pracy chronionej);
- Realizacja projektów, które przewidują wsparcie na rynku pracy osób niepełnosprawnych (m.in. z PFRON).

OKRES REALIZACJI DZIAŁAŃ:

Działanie ciągłe w okresie obowiązywania Strategii 2021-2030

PODMIOTY REALIZUJĄCE:

Urząd Gminy Gilowice, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, ośrodki zdrowia z terenu gminy, Powiatowy Urząd Pracy w Żywcu, placówki kulturalne.

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA:

Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu Państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.

PROPONOWANE WSKAŹNIKI MONITOROWANIA DZIAŁAŃ:

- ✓ Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu niepełnosprawności;
- ✓ Liczba zrealizowanych inwestycji w celu likwidacji barier architektonicznych;
- ✓ Liczba inicjatyw podejmowanych na rzecz aktywizacji społecznej osób starszych i niepełnosprawnych (imprezy, wycieczki, spotkania integracyjne);
- ✓ Liczba nowoutworzonych miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych;
- ✓ Liczba osób niepełnosprawnych uczestniczących w szkoleniach, kursach zawodowych, stażach.

PROGNOZOWANE ZMIANY:

- Zwiększenie skuteczności wsparcia dla osób starszych i niepełnosprawnych;

- Wzrost świadomości mieszkańców na temat sytuacji oraz potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych;
- Wzrost aktywności osób starszych w życiu społecznym.

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Warunkiem realizacji celów zawartych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w gminie Gilowice na lata 2021-2030 jest jej finansowanie oraz pozyskanie i zabezpieczenie środków finansowych na realizację zaplanowanych działań i projektów. Źródłem finansowania działań przewidzianych do realizacji w niniejszej Strategii będą:

- budżet Gminy Gilowice,
- budżet Wojewody,
- budżet Samorządu Województwa,
- Fundusz Pracy,
- projekty systemowe i konkursowe w ramach środków z Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej,
- środki z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
- środki Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego,
- środki finansowe pozyskiwane przez organizacje pozarządowe,
- środki własne podmiotów uczestniczących w realizacji Strategii.

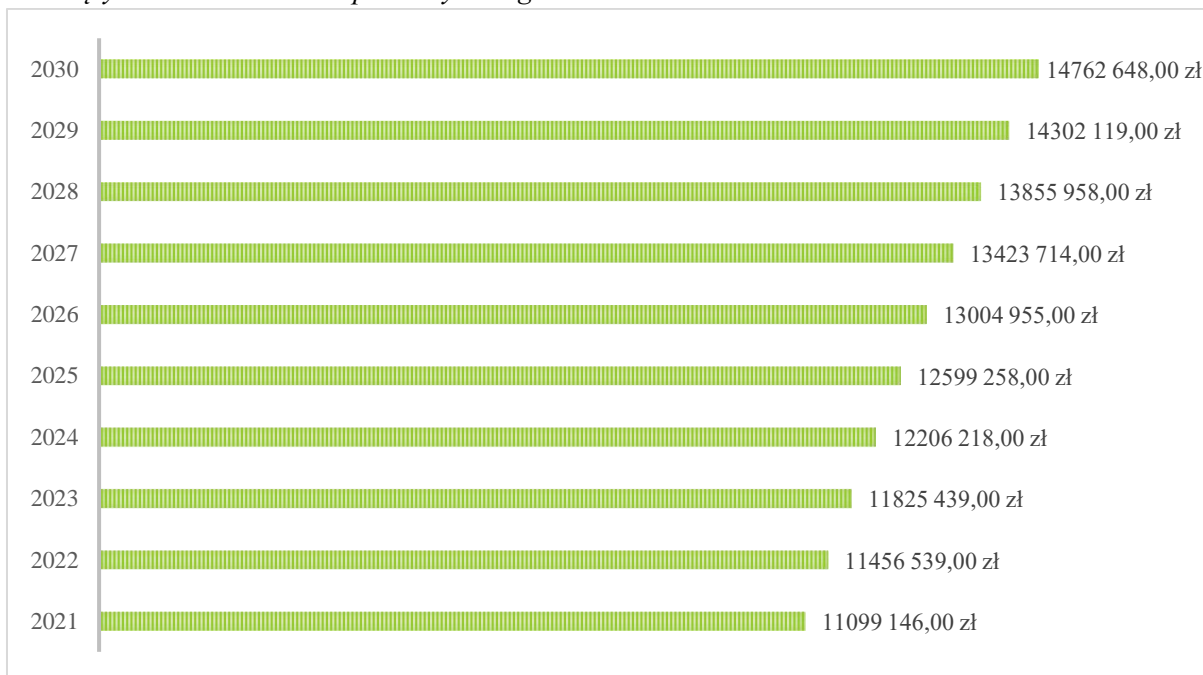
Skuteczność wyznaczonych działań zależy, zarówno od środków finansowych posiadanych przez gminę Gilowice, jak i efektywności w ich dalszym pozyskiwaniu. Dobrze opracowana Strategia jest podstawą skutecznego pozyskiwania środków finansowych z budżetu państwa i funduszy Unii Europejskiej na realizację projektów ze sfery społecznej, dla których stanowi potencjalne uzasadnienie. Jako uzupełnienie środków gminnych należy zwrócić uwagę na współpracę gminy Gilowice z partnerami społecznymi, w tym organizacjami pozarządowymi, które często mają większe możliwości ubiegania się o zewnętrzne środki finansowe.

Zaplanowane środki finansowe na realizację zadań z zakresu ochrony zdrowia, polityki społecznej oraz pomocy społecznej w latach 2021-2030 przedstawione zostały w poniższej tabeli oraz w formie graficznej na wykresie.

Tabela 36. Ramy finansowe Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w gminie Gilowice na lata 2021-2030

Lata realizacji Strategii	Szacunkowa wielkość wydatków
2021 rok	11 099 146 zł
2022 rok	11 456 539 zł
2023 rok	11 825 439 zł
2024 rok	12 206 218 zł
2025 rok	12 599 258 zł
2026 rok	13 004 955 zł
2027 rok	13 423 714 zł
2028 rok	13 855 958 zł
2029 rok	14 302 119 zł
2030 rok	14 762 648 zł

Wykres 26. Szacunkowa wielkość wydatków w poszczególnych latach realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w gminie Gilowice na lata 2021-2030

Przedstawione powyżej wartości finansowe mają jedynie charakter szacunkowy i będą musiały być w trakcie jej realizacji potwierdzone zapisami w wieloletnich prognozach finansowych oraz uchwałach budżetowych na kolejne lata.

MONITORING I EWALUACJA STRATEGII

Monitorowanie, a więc stała obserwacja oraz kontrola procesów i zjawisk opisanych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla gminy Gilowice na lata 2021-2030 jest koniecznym działaniem pozwalającym w sposób racjonalny ocenić jakość zaproponowanych zmian oraz sensowności ich wdrożenia. Celem monitoringu jest regularna ocena przyjętych założeń, osiągniętych rezultatów i realizowanych działań. Proces monitorowania Strategii prowadzony będzie w sposób stały i ciągły poprzez następujące działania:

- zbieranie i analizę danych ilościowych i jakościowych wybranych mierników oceny,
- przygotowanie i przedkładanie raportów z przebiegu realizacji działań i projektów,
- ocenę osiągniętych rezultatów,
- ocenę aktualności strategii.

Monitorowanie umożliwi bieżącą ocenę realizacji zaplanowanych działań lub też pozwoli na modyfikację i dokonywanie korekt w przypadku istotnych zmian społecznych, które mogą zaistnieć w wyniku, np. zmiany regulacji prawnych lub nasilenia niektórych problemów społecznych. Dane zebrane i opracowane w procesie monitoringu posłużą do ewaluacji Strategii, w ty m.in. oszacowanie możliwości zagrożeń, usprawnianie zarządzania, identyfikację słabych oraz mocnych stron czy wskazanie kierunków rozwoju i priorytetów działalności sektora publicznego.

Bazą informacji statystycznej będą przede wszystkim dane GUS oraz dane gromadzone przez jednostki i instytucje zaangażowane bezpośrednio w realizację działań w ramach Strategii m.in. Urząd Gminy Gilowice, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gilowicach, Powiatowy Urząd Pracy w Żywcu.

Organem odpowiedzialnym za wdrażanie, monitoring oraz ewaluację Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Gilowice będzie Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gilowicach.

Potwierdzeniem osiągnięcia wskaźników poszczególnych działań, o których mowa w niniejszym dokumencie, będzie coroczne sprawozdanie z realizacji Strategii, które powinno zostać przygotowane przez organ wdrażający do końca II kwartału danego roku, w oparciu o dane przekazane przez poszczególne instytucje zaangażowane w realizację Strategii.

SPIS TABEL

Tabela 1. Liczba mieszkańców gminy Gilowice w latach 2015-2019.....	17
Tabela 2. Przyrost naturalny w latach 2015-2019.....	18
Tabela 3. Placówki wychowania przedszkolnego na terenie gminy	19
Tabela 4. Szkoły podstawowe na terenie gminy	20
Tabela 5. Oferta gminy w zakresie opieki nad dziećmi	20
Tabela 6. Przepięstwa stwierdzone na terenie gminy w latach 2014-2019	23
Tabela 7. Imprezy kulturalne na terenie gminy Gilowice w 2019 r.....	26
Tabela 8. Turystyczne obiekty noclegowe na terenie gminy- stan na lipiec 2019 roku	30
Tabela 9. Liczba osób pracujących w gminie Gilowice w latach 2016-2019.....	31
Tabela 10. Ocena ważności problemów społecznych występujących na terenie gminy Gilowice	33
Tabela 11. Rodziny korzystające z pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.....	35
Tabela 12. Rodzaje pomocy udzielanej przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.....	36
Tabela 13. Powody przyznawania pomocy społecznej	36
Tabela 14. Korzystający ze świadczeń rodzinnych i wychowawczych w latach 2017-2019 ..	37
Tabela 15. Stan bezrobocia rejestrowanego w gminie Gilowice w latach 2016-2019.....	38
Tabela 16. Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych.	39
Tabela 17. Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w latach 2017-2019.....	42
Tabela 18. Działalność profilaktyczna	44
Tabela 19. Podział mieszkańców ze względu na wiek.....	47
Tabela 20. Świadczenia opiekuńcze w latach 2017-2019	48
Tabela 21. Instrumenty finansowane ze środków PFRON	52
Tabela 22. Liczba rodzin objętych pracą asystenta rodziny w latach 2017-2019	58
Tabela 23. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu bezradności wychowawczej	58
Tabela 24. Procedura „Niebieskie Karty”	60
Tabela 25. Osoby doświadczające i stosujące przemoc	61
Tabela 26. Używanie substancji psychoaktywnych przez uczniów	63
Tabela 27. Znajomość osób niepełnoletnich zażywających substancje psychoaktywne	63
Tabela 28. Znajomość konsekwencji zdrowotnych używania substancji psychoaktywnych ..	64

Tabela 29. Znajomość konsekwencji zdrowotnych oraz sankcji prawnych z tytułu posiadania narkotyków.....	64
Tabela 30. Zjawiska przemocy poza szkołą i uczestnictwo uczniów w aktach przemocy	65
Tabela 31. Znajomość konsekwencji zawierania nowych znajomości w Internecie	66
Tabela 32. Zjawisko cyberprzemocy wśród uczniów	67
Tabela 33. Znajomość wskazanych zjawisk	68
Tabela 34. Doświadczenie wskazanych zjawisk.....	68
Tabela 35. W jakich Pani/Pana zdaniem obszarach działania podejmowane na terenie gminy bądź oferowane wsparcie są najbardziej niezadowolające?	76
Tabela 36. Ramy finansowe Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w gminie Gilowice na lata 2021-2030	89

SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1. Położenie gminy Gilowice	16
---	----

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1. Podział mieszkańców na płeć- statystyki na rok 2019	17
Wykres 2. Produkcyjne grupy wieku- statystyki na rok 2019	18
Wykres 3. Jak ocenia Pani/Pan ofertę edukacyjną szkół w gminie?.....	20
Wykres 4. Jak ocenia Pani/Pan poziom opieki zdrowotnej w gminie?.....	21
Wykres 5. Jak ocenia Pani/Pan atrakcyjność i jakość oferty kulturalnej w gminie?	27
Wykres 6. Jak ocenia Pani/Pan ofertę gminy w zakresie sportu i rekreacji?	28
Wykres 7. Jak Pani/Pan ocenia działania podejmowane w gminie w zakresie organizacji i zagospodarowania czasu wolnego dzieci i młodzieży?	28
Wykres 8. Udział zarejestrowanych osób bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w latach 2016-2019.....	31
Wykres 9. Podmioty gospodarcze w rejestrze REGON w latach 2016-2019.....	32
Wykres 10. Jakie negatywne zjawiska odnoszące się do dzieci i młodzieży dostrzega Pani/Pan najczęściej?.....	34
Wykres 11. Jak ocenia Pani/Pan ogólne warunki życia w gminie?	34
Wykres 12. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w latach 2016-2018.....	37

Wykres 13. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu bezrobocia	38
Wykres 14. Czy zna Pani/Pan w swoim środowisku osoby nadużywające alkohol?	40
Wykres 15. Jak często spożywa Pani/Pan napoje alkoholowe?	40
Wykres 16. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności lub długotrwałej choroby.....	47
Wykres 17. Jakie problemy Pani/Pana zdaniem najczęściej dotyczą osób niepełnosprawnych w gminie?	48
Wykres 18. Czy Pani/Pana zdaniem w działaniach realizowanych na terenie gminy uwzględnia się potrzeby osób z niepełnosprawnościami?.....	49
Wykres 19. Jakie problemy Pani/Pana zdaniem najczęściej dotyczą osób starszych w gminie?	50
Wykres 20. Czy Pani/Pana zdaniem w działaniach realizowanych na terenie gminy uwzględnia się potrzeby osób starszych?	50
Wykres 21. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu ubóstwa	56
Wykres 22. Czy zna Pani/Pan w swoim otoczeniu rodziny, w których stosowana jest przemoc w rodzinie?	61
Wykres 23. Czy kiedykolwiek doświadczył/a Pan/Pani przemocy w rodzinie?.....	61
Wykres 24. Czy Pana/Pani zdaniem rodzic może stosować kary cielesne wobec swojego dziecka?.....	62
Wykres 25. Zjawisko hejtu w środowisku szkolnym.....	65
Wykres 26. Szacunkowa wielkość wydatków w poszczególnych latach realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w gminie Gilowice na lata 2021-2030.....	89

BIBLIOGRAFIA

Spis publikacji

1. *Agenda 2030 na rzecz zrównoważonego rozwoju (Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development)*; dostęp on-line: <https://www.gov.pl/web/rozwoj/agenda-2030>
2. Chańska W., Kępka A., Kuczyńska S., Nowakowska U., *Przemoc w rodzinie a wymiar sprawiedliwości*, Fundacja Centrum Praw Kobiet, Warszawa 2005
3. Główny Urząd Statystyczny, *Sytuacja społeczno-gospodarcza kraju – I–III kwartał 2020 r.*, <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/inne-opracowania/informacje-o-sytuacji-spoleszno-gospodarczej/sytuacja-spoleszno-gospodarcza-kraju-we-wrzesniu-2020-r-,1,101.html>
4. Halemba. K, Izdebska. A, *Kary fizyczne w wychowaniu dzieci- uwarunkowania i konsekwencje*, *Dziecko krzywdzone* nr 3(28), 2009
5. Instytut Zdrowia Publicznego, Wydział Lekarski i Nauk o Zdrowiu Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach, *Praca zbiorowa Zdrowie i jego uwarunkowania. Problem narkomanii i narkotyków w Polsce. Rozmiar trendy i zjawiska*, Lublin 2017
6. Miśkowicz. M, *Problemy współczesnej rodziny w dobie promowania wartości prorodzinnych*, Łódź 2013
7. *Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności- Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju*; dostęp on-line: <https://www.gov.pl/web/fundusze-regiony/czym-jest-zaradzanie-rozwojem>
8. Spitzer. M., *Cyberchoroby. Jak cyfrowe życie rujnuje nasze zdrowie.*, Słupsk 2016
9. *Strategia na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)*; dostęp on-line: <https://www.gov.pl/web/fundusze-regiony/informacje-o-strategii-na-rzecz-odpowiedzialnego-rozwoju>
10. *Strategia Rozwoju Gminy Gilowice na lata 2015-2022*; dostęp on-line: <http://bip.gilowice.pl/5575/dokument/6855>
11. *Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030*; dostęp on-line: <https://www.gov.pl/attachment/d8252b64-8f14-49b7-96c9-ac0a67bfd8df>
12. *Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020+”*, dostęp on-line: https://slaskie.pl/content/1372921202_2013-07-04
13. *Strategia Zrównoważonego Rozwoju Społeczno- Gospodarczego Powiatu Żywieckiego na lata 2020- 2022 (Aktualizacja)*; dostęp on-line: <https://bip-pzzywiec.finn.pl/bipkod/007/002>

Źródła internetowe

1. <https://bdl.stat.gov.pl>
2. <http://www.gilowice.pl>
3. <http://gilowice.naszgok.pl/>
4. <http://isap.sejm.gov.pl>
5. <http://www.niebieskalinia.pl>
6. <http://www.parpa.pl>
7. <https://www.polskawliczbach.pl>
8. <https://zywiec.pl>
9. <https://zywiec.praca.gov.pl>